

Karelia-ammattikorkeakoulu
Medianomi (AMK)

Keikkakuvaus ja kuvankäsittely

Katri Päivinen

Opinnäytetyö, huhtikuu 2024

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2024
Media-alan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Katri Päivinen

Nimeke
Keikkakuvaus ja kuvankäsittely

Tiivistelmä

Opinnäytetyö käsittelee musiikkikeikkojen kuvaamista ja keikkakuville jälkikäteen tehtävää kevyttä kuvankäsittelyä. Työssä selvitetään, mikä ero kuvankäsittelyllä ja kuvamanipulaatiolla on. Opinnäytetyön keskeinen tavoite on tuoda esiin keikkakuvaamisen perusteita ja kuvaamisessa hyödynnettäviä tilannekuvaamisesta tuttuja tekniikoita. Myös kuvankäsittelyn tärkeys korostuu, sillä keikkakuvat kuvataan raakakuvina, jolloin siistin lopputuloksen saamiseksi kuvankäsittely on välttämätöntä ennen kuvien julkaisua.

Työn tietoperusta koostuu valokuvaukseen ja Lightroomiin liittyvästä kirjallisuudesta ja nettiartikkeleista. Tietoperustassa käsitellään aiheeseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kameran teknisiä ominaisuuksia ja kuvankäsittelyn perusteita. Toiminnallinen osuus on toteutettu Ilovaarirockissa kesällä 2023, jossa opinnäytetyötä varten on kuvattu keikkoja. Tässä osiossa käydään läpi otetut kuvat sekä analysoidaan kuvaustilanteita ja teknisiä ratkaisuja.

Opinnäytetyössä pohditaan myös prosessin kulkua ja sen aikana syntyneitä mietteitä kuvaamisen ja kuvankäsittelyn osaamisesta ja uusista opituista asioista. Kokonaisuutta tarkastellaan myös sen osalta, mitä olisi voitu tehdä toisin ja miten tulevaisuudessa nämä virheet voidaan välttää.

Kieli
suomi

Sivuja 58
Liitteet 0
Liitesivumäärä 0

Asiasanat
valokuvaus, kuvankäsittely, musiikki

THESIS
April 2024
Degree Programme in Media

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Katri Päivinen

Title
Concert Photography and Photo Editing

Abstract

This thesis discusses photographing concerts and the subtle photo editing done on to the photos afterwards. The difference between photo manipulation and editing is also discussed. The key objective of this study was to bring out the basics of concert photography and the photography techniques that are specifically known to be used in snapshots. The importance of photo editing is highlighted in this thesis since the photos to be published are shot in a raw format which makes it a necessity to edit them before publishing.

The knowledge base of the work consists of literature and online articles about photography and the Lightroom software. In addition to that, it also discusses the ethical questions of the subject, as well as technical features of the camera and the basics of photo editing. The functional part of the work was implemented at Ilovaarirock of summer 2023 where the photos for the thesis were taken. This section of the work reviews the pictures taken, as well as analyses the setting of taking the pictures and the technical decisions made.

This thesis also discusses the timeline of the process and the thoughts that arose during it, including the already accomplished knowledge of photography and photo editing but also the new skills learned. The entire process is also reviewed for what could have been done in another way and how the mistakes could be avoided in the future.

Language
Finnish

Pages 58
Appendices 0
Pages of Appendices 0

Keywords
photography, photo editing, music

Sisältö

1	Johdanto	1
2	Keikkakuvaamiseen liittyvät lainsäädännöt.....	2
2.1	Maksullisen keikan kuvaaminen	2
2.2	Kuvankäsittely ja todenmukaisuus.....	5
2.3	Kuvien käyttötarkoitus mediassa	6
3	Kameran tekniset ominaisuudet.....	7
3.1	Valotusaika	7
3.2	Aukko.....	7
3.3	ISO-arvo	8
3.4	Valotuksen mittaus käytännössä	9
4	Kuvaamisen tyylit ja vaikutuskeinot.....	11
4.1	Keikkakuvaaminen on tilannekuvaamista	11
4.2	Street photography eli katukuvaus.....	12
4.3	Sommittelu ja rajaaminen	14
4.4	Taiteelliset vapaudet.....	15
4.4.1	Valokuvasta taidetta	16
4.4.2	Tehokeinot.....	17
4.4.3	Inspiraatiota kuvista	19
5	Kuvankäsittely Lightroomissa	20
5.1	Yleisiä ominaisuuksia	20
5.2	Säätömahdollisuudet	21
5.2.1	Sävyasetukset ja histogrammin käyttö.....	22
5.2.2	Värien määrittely.....	25
5.2.3	Erikoistehosteet	29
6	Toiminnallinen osuus	32
6.1	Aloituspöytä.....	32
6.2	Sami Yaffa	33
6.3	Turmion Kätilöt.....	37
6.4	Mustasch	39
6.5	Don Johnson Big Band	41
6.6	Jonna Tervomaan Suljettu Sydän.....	42
6.7	J. Karjalainen.....	45
7	Pohdinta.....	46
	Lähteet.....	50

Käsitesanasto

Aukko (*aperture*): Objektiivin himmentimen reikä, jolla säädetään kuvan valoisuutta ja syväterävyyttä (Punkari 2013, 201).

Bokeh: Suurella aukolla kuvattaessa kuvan taustalla näkyvät objektit sumenevat ja tätä kutsutaan bokeh -efektiksi (Verzosa 2024).

F-luku: Himmenninaukon koko ilmaistaan f-lukuna, joka ilmoitetaan esimerkiksi objektiivissa muodossa f1.8. Pieni luku tarkoittaa isoa aukkoa ja päinvastoin. (Pylkkö 2017, 34.)

Histogrammi: Histogrammi on graafinen kuvaaja, joka näyttää kuvan valotuksen sävyjakauman. Vasemmalla puolella ovat tummat sävyt, keskellä keskisävyt ja oikealla vaaleat sävyt. (Tanner 2024.)

ISO-arvo: Kennon herkkyys ilmoitetaan ISO-lukemana. ISO-tarkoittaa kuvan kirkkauden keinotekoisista säätämistä. Mitä suurempi lukema on, sitä enemmän kuvassa esiintyy kohinaa ja kuvanlaatu kärsii. (McIn, K. 2020.)

Kultainen leikkaus: Kultainen suhde tai jako eli kultainen leikkaus saadaan, kun jana jaetaan kahteen osaan niin, että lyhyemmän osan suhde pidempään osaan on sama kuin pidemmän osan suhde koko janaan. Kultaisen suhdeluvun (n. 1.618) alkuperä voidaan jäljittää Eukleidekseen (Carlson 2024). Valokuvauksessa kuvapinta voidaan sommitella neljän kultaisen suhteen pysty- ja vaakalinjojen risteyskohtien avulla (Winter 2021). Kuvatessa on mahdollista tarkastella tätä ruudukkoa kameran näytöltä, joka takaa sommittelun onnistumisen mahdollisimman tarkasti.

Kultainen tunti: Tunnin verran ennen ja jälkeen auringonlaskun näkyvä auringonvalo, joka on pehmeä ja nimensä mukaisesti kultaisen sävyinen (Punkari 2018, 134).

Kuvamanipulaatio: Kuvalle tehtävä jälkikäsitteily, jossa kuvasta esimerkiksi poistetaan, tai siihen lisätään jotain, mikä ei siinä alun perin ollut (Mäenpää 2008).

Polttoväli: Linssin polttoväli on etäisyys linssin keskustasta pisteeseen, johon linssin läpi heijastuvan kohteen kuva muodostuu (Britannica 2024). Valokuvauksessa polttoväli kertoo myös miten laaja tai kapea objektiivin kuvakulma on (Kamerakoulu 2024).

RAW-kuva: Raw-kuvalla tarkoitetaan raakakuvaa, eli pakkaamatonta kuvatiedostoa, joka antaa mahdollisuuden laajaan kuvan jälkikäsitteilyyn (Potka 2004, 84–85).

Valokuvateos: Valokuvateos on valokuvaamalla tai valokuvaamiseen verrattavin tavoin valmistettu teos. Teoksina suojataan ne valokuvat, jotka

ylittävät teoskynnyksen. Valokuvateoksella on pidempi suoja-aika kuin tavallisella valokuvalla. (Kuvasto 2023.)

Valotusaika: Käytetään myös termiä suljinaika. Valotusaika kertoo, miten pitkään kameran suljin on auki ja päästää valoa kennolle (Potka 2004, 14.)

Vinjetointi: Vinjetoinnilla tarkoitetaan yleisesti kuvan keski- ja reuna-alueiden välistä sävyeroa. Syyt voivat olla optisia tai mekaanisia, mutta visuaalisesti ne aiheuttavat samankaltaisen efektin kuvassa ts. reunojen tummumisen. (Maître 2017.) Mikäli vinjetoinnin haluaa lisätä kuvaan manuaalisesti, onnistuu se myös Lightroomin avulla.

1 Johdanto

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä selvitetään keikkakuvaamisen perusteita ja kuville tehtävää kuvankäsittelyä kuvankäsittelyohjelma Lightroomissa (Adobe 2024). Keikkakuvaamisella tarkoitetaan tässä työssä konserttien ja musiikkiesitysten kuvaamista. Kerron myös omakohtaisen kokemuksen siitä, miltä vasta-alkajana kuvaaminen ammattilaisten vierellä tuntui tämän opinnäytetyön kuvia kuvatessa. Minulla on vuosien kokemus valokuvaamisesta harrastajana, mutta opinnäytetyötä tehdessäni olin ensimmäistä kertaa kuvaamassa tapahtumassa mediapassin kanssa, joten kuvaamiseen tässä ympäristössä liittyi paljon uudenlaisia kokemuksia. Kuvaajana toimiminen tapahtumassa, sen aikana opitut uudet asiat ja kuvien analysointi tekniikan ja kuvankäsittelyn kannalta toimi tässä opinnäytetyössä tutkimuksellisenä näkökulmana.

Raportissa kerrotaan, millaisia lainsäädäntöjä keikka- ja festivaalikuvaamiseen sekä kuvan jälkikäsittelyyn liittyy ja mitä kuvausluvan saaminen vaatii. Tietoperusta sisältää tietoa myös tilannekuvaamisesta ja erilaisista kuvaustekniikoista, sekä taiteellisten vapauksien käyttämisestä. Tekstissä selvitetään sekä kameran, että Lightroomin keskeisiä perusteita, tekniikkaa ja ominaisuuksia. Puhuttaessa kameran teknisistä ominaisuuksista käsitellään Canon EOS 6D Mark II -mallin ominaisuuksia. Kamerassa on 24-105 mm f/3.5–5.6 ja 50 mm f/1.8 objektiivit, joista tarvitsin vain ensimmäistä tämän opinnäytetyön kuvia kuvatessani. Lightroomista on käytössä versio 7.1.2.

Valokuvien kuvankäsittelyllä tarkoitetaan kuvan rajaamista, muuntelua ja yhdistelyä sekä kaikenlaista valojen ja värien säätämistä (Pesonen 2019, 13). Tässä työssä kuvankäsittely tarkoittaa sävyjen säätämistä, kuvan rajaamista ja mahdollista tehosteiden lisäämistä. Kuvamanipulaatiota eli esimerkiksi kuvassa näkyvien elementtien lisäämistä tai poistamista tai kuvassa näkyvien henkilöiden ominaisuuksien muokkaamista ei ole tarkoitus toteuttaa tässä työssä. Tietoperustan kuvankäsittelystä kertovissa luvuissa käytän eri kuvia kuin varsinaisen toiminnallisen osuuden luvuissa.

Toiminnallinen osuus tässä opinnäytetyössä on kuudesta eri artistista otetut keikkakuvat, jotka otin Joensuussa järjestetyssä Ilovaarirockissa heinäkuussa 2023. Olen valinnut mukaan jokaisen artistin keikalta vähintään yhden kuvan, jotka käyn artisti kerrallaan läpi keikkojen ajankohdan mukaisessa kronologisessa järjestyksessä. Kerron kuvien työvaiheista, kuvausvalinnoista ja kuville jälkeensä tehdystä kuvankäsittelystä. Osa toiminnallisen osuuden kuvista toimii vain esimerkkikuvina kuvaustilanteista, eikä niille tämän takia ole tehty kuvankäsittelyä. Näiden raakakuvien avulla analysoin, mitä virheitä kuvatussa on tehty esimerkiksi asetusten tai sommittelun suhteen ja miten seuraavan kerran vastaavassa kuvaustilanteessa näiltä samoilta virheiltilta voisi välttyä. Onnistuneiden kuvien kohdalla näytän edellä mainittujen asioiden lisäksi myös sen, miten kuvan jälkikäsitteily vaikuttaa lopputulokseen. Keikkakuvat ovat festivaalin tarjonnan mukaan valittuja, eli genreä ei ole rajattu.

2 Keikkakuvaamiseen liittyvät lainsäädännöt

2.1 Maksullisen keikan kuvaaminen

Suomen perustuslaki sisältää sananvapauden, jonka myötä jokaisella on oikeus ilmaista itseään (Suomen Perustuslaki 731/1999, 12 §). Julkisella paikalla kuvaaminen on lähtökohtaisesti sallittua, mutta kuvien julkaisua ja käyttöä voidaan rajoittaa tekijänoikeuden ja yksityisyyden suojaamiseksi (Tekijänoikeuslaki 404/1961, TekijäL; Rikoslaki 531/2000, RL). Suurin osa keikoista järjestetään klubeilla tai baareissa, joista jokaisella on omat rajoituksensa keikalla kuvaamiseen.

Kuvauspitillä tarkoitetaan artistin ja yleisön välissä olevaa kapeaa tilaa, jossa kuvaajien on esteetöntä liikkua. Jotta kuvauspittiin pääsee yksittäisellä keikalla kuvaamaan, siihen vaaditaan erillinen kuvauslupa, jota haetaan bändien managereilta, bändiltä itseltään tai levy-yhtiöltä (Lehtinen & Vilén 2012, 8). Yleisön joukosta kuvaaminen on myös mahdollista, ja etenkin eturivistä kuvattuna eroa ei juuri kuvauspitissä kuvaamiseen ole.

”Esittävän taiteilijan kuten laulajan tai näyttelijän, esityksen toisintamiseen valokuvaamalla ja valokuvan käyttöön tulee saada esiintyvän taiteilijan lupa, ellei jokin poikkeussäännös sovellu” (Pesola & Reh binder 2019, 23). Yleensä luvan kuvaamiseen saa ja siinä kohtaa laaditaan kuvaussopimus kuvaajan ja järjestäjän, sekä kuvattavan artistin välillä. Sopimus turvaa molempien osapuolten oikeudet esimerkiksi kuvien julkaisuun liittyen. Poikkeussäännös sallii esimerkiksi päiväntapahtumien eli ajankohtaisten tapahtumien kuvaamisen vapaasti, mikäli kuvien tarkoitus on tukea kirjoitettua tekstiä esimerkiksi sanomalehdessä (Pesola & Reh binder 2019, 14).

Tapahtuman kuvaamiseen haettavasta kuvausluvasta käytetään sanaa akkreditointi. Sen hankkiminen on hieman vaikeampaa, sillä sitä haetaan lomakkeella tapahtuman järjestäjältä. Ehtona on usein se, että kuvaajalla on toimeksiantaja, jota varten hän kuvia ottaa. Koska toimeksiantaja on yleensä lehti tai verkkomedia, niin samassa akkreditointiprosessissa hoidetaan kuvan julkaisuluvat kuntoon. Sopimuksesta löytyy usein rajoittavia tekijöitä, esimerkiksi kuvan käyttöoikeuden rajoittaminen yhteen julkaisukertaan. Artistin kuvaamiseen liittyy usein myös artistikohtaisia sopimuksia, esimerkiksi sellaisia, jotka rajoittavat tietyn artistin kuvaamista tietyistä kuvauskulmasta. (Lehtinen & Vilén 2012, 40–41.) Tämä tekee kuvaamisesta haastavaa, sillä kuvaajan kuvien sisältö on käytännössä jo etukäteen määrätty näiden sopimusten myötä ja ainut jäljelle jäävä tehtävä on teknisesti onnistuneen kuvan ottaminen.

Mikäli kuvaaja haluaa kuvata bändiä myös esiintymislavalta, pelkkä akkreditointi ei riitä siihen, vaan luvat tulee kysyä bändiltä itseltään sekä mielellään myös tapahtumanjärjestäjältä ja bändin managerilta. Kuvaaminen lavalta tuo erilaista perspektiiviä kuvauspitissä otettuihin kuviin verrattuna, sillä samaan kuvaan taltioituu bändin lisäksi heidän yleisönsä. (Lehtinen & Vilén 2012, 124.) Yleisöä kuvatessa kuvaajan tulee kuitenkin huomioida se, että mikäli kuva julkaistaan ja sitä käytetään esimerkiksi markkinoinnissa, niin jokaiselta kuvassa näkyvältä henkilöltä tulee olla lupa kuvan julkaisemiseen (Kopiraittila 2024).

Keikoilla kuvaaminen on vuosien mittaan yleistynyt älypuhelimien myötä. Lähtökohtaisesti kuvaaminen älypuhelimella tai pokkarikameralla on sallittua silloin, kun otokset menevät omaan käyttöön. (Vatanen 2016). Harva kuitenkaan maltaa olla jakamatta ottamiaan kuvia ja videoita sosiaalisessa

mediassa. Helsingin Olympiastadionilla 28.5.2023 esiintynyt Rammstein laitto ennen keikan alkua stadionin näytöille näkyviin pyynnön, jossa ystävällisesti pyydettiin faneja olemaan kuvaamatta keikan aikana. Rammstein on tunnettu hienosta lavaesityksestään ja pyroista, joten heti kiertueen alussa olleella Suomen keikalla haluttiin suojella sitä, ettei lavaesitys ja muut keikan yllätykset tallennu tuhansien fanien puhelimiin ja sitä kautta lähde levitykseen sosiaaliseen mediaan. Jokaisella artistilla on omat sääntönsä keikoilla kuvaamiseen, mutta esimerkiksi Olavi Uusivirta sanoo hyväksyvänsä kuvaamisen keikoillaan, koska kokee sen ilosanoman levittämisenä (Vatanen 2016). Teoston Markus Kaarto kertoo, että keikoilla kuvaaminen on ongelmallista tekijänoikeuksien kannalta ja etenkin keikan striimaaminen nettiin suorana on kiellettyä, ellei siihen ole saatu lupaa kuvattavalta artistilta (Vatanen 2016).

Järjestelmäkameran tuominen etenkin isoihin musiikkikonsertteihin on kielletty (Live Nation 2024). Tähän syynä on muun muassa se, että järjestelmäkamerassa laatu on parempi kuin kännykällä kuvatessa, jolloin kuvaajan on mahdollista hyötyä kuvaamistaan kuvista rahallisesti. Videointi ja nauhoittaminen keikoilla on kokonaan kielletty samoista syistä kuin striimaaminen. Akkreditointi musiikkikeikoille on järkevä tapa vahtia kuvaamista, sillä akkreditoinnin yhteydessä tapahtumajärjestäjälle tulee selvittää syyt kuvaamiseen ja kuvaajaa sitoo velvollisuus noudattaa järjestäjän kanssa sovittuja kuvausehtoja. Mikäli yleisö saisi tuoda järjestelmäkameroita mukanaan keikalle, olisi kuvaamista mahdotonta vahtia. Suomessa etenkin kansainvälisten artistien keikoilla on tapahtumajärjestäjästä riippumatta yleensä aina tämä sama ohjeistus kuvaamiseen.

Festivaaleilla puolestaan on omat ohjeensa siihen, mitä festivaalialueelle saa viedä ja mitä ei. Ilosaarirock sallii järjestelmäkameran viemisen alueelle ilman akkreditointia (Ilosaarirock 2024), kun taas Rockfest kieltää tämän (Rockfest 2024). Ilosaarirockin ohjeistuksessa kuitenkin kerrotaan, että kameran isot salamamat tai valot tulisi jättää kotiin. Flow Festival sallii myös järjestelmäkamerat, muttei kameran jalustoja (Flow Festival 2024). Keikkojen ja festivaalien kuvuseroja voisi perustella myös sillä, että festivaali on yleensä useita päiviä kestävä tapahtuma, johon sisältyy runsaasti muutakin oheisohjelmaa. Tapahtumassa voi viettää aikaa muutenkin, kun vain keikkoja katsoen, joten

kuvaaminen on sallitumpaa. Tämä eroaa siis isosti musiikkikonsertista tai keikasta, jonka ainut tapahtuma on itse keikka. Flow Festivalin ja Ilosaarirockin säännöissä (Flow Festival 2024; Ilosaarirock 2024) on kuitenkin mainittu, että tapahtuman järjestyksenvalvojilla on oikeus kieltää kuvaaminen joissain tilanteissa, kuten artistin pyynnöstä keikalla. Yleisössä tapahtuvaa kuvaamista on käytännöllisesti vaikea rajoittaa, mutta tämän ohjeistuksen myötä tehdään yleisölle selväksi se, että tarvittaessa kuvaamiseen on oikeus puuttua. Joskus tämä sama ohjeistus koskee myös akkreditoitiluvan saaneita kuvaajia. Mikäli artisti haluaa kieltää hänen keikkojensa kuvaamisen myös lehdistöltä, on hänellä siihen oikeus (Pietiläinen 2018).

2.2 Kuvankäsittely ja todenmukaisuus

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 luvun 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut valokuvateoksen, on tekijänoikeus kyseiseen teokseen. Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 luvun 2 §:n mukaan teoksen tekijällä on yksinomainen oikeus julkaista teos yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna. Tämä tarkoittaa valokuvaa julkaistessa sitä, että kuvankäsittely on sallittua, kunhan se ei loukkaa ketään.

Klubikeikat soitetaan yleensä melko pimeässä himmeästi valaistussa salissa, jolloin valoa on tarjolla hyvin vähän. Tällöin kuvankäsittely on hyvin oleellinen osa musiikkikuvausta (Lehtinen & Vilén 2012, 168). Julkisen sanan neuvosto eli JSN on myös tehnyt tarkat rajaukset sille, millaiset eettiset säännöt koskevat uutiskuvien käsittelyä, ja ohjeissa mainitaan muun muassa se, että journalistin on säilytettävä uutiskuvien autenttisuus, eikä kuvia saa manipuloida, ellei siitä erikseen kerrota katsojalle (Pesonen 2019, 13). Opinnäytetyössäni aiheessa pysymisen kannalta kuvamanipulaatio ei ole tarpeen keikkakuvia varten, sillä yksinkertainen kuvankäsittely, kuten valotuksen säätö ja värinmääritys, tuo kuvaan jo paljon uutta ulottuvuutta ja kuvassa pysyy tällöin aitouden tunne. Uutiskuva ja keikkakuva kuitenkin poikkeavat toisistaan, sillä keikkakuvan lähtökohtana on taiteen kuvaaminen, jolloin myös tämän kaltaisissa kuvissa ollaan sallivampia kuvankäsittelyn suhteen. Keikkakuvaa käsitellessä on kuitenkin hyvä miettiä sen lopullista käyttötarkoitusta ja pohtia, onko esimerkiksi kuvamanipulaatio ja runsas värien käsittely sopivaa, vai tulisiko kuvan olla

neutraalimpi ja autenttisempi. Taannoin laulaja Lorde nosti esiin tilanteen, jossa huomasi yhden keikkakuvaajista editoineen hänen ihonsa virheettömäksi, vaikkei hän itse kokenut tällaiselle editoinnille tarvetta (Rich 2014). Tällainen kuvamanipulointi on kuitenkin sallittua, ja yleisenä eettisenä ohjeena voidaan pitää sitä, että kuvamanipuloinnin ei tule loukata kuvassa näkyvää henkilöä tai saattaa häntä huonoon valoon (Cutting Edger 2023).

2.3 Kuvien käyttötarkoitus mediassa

Keikkojen kuvaaminen on hyvä valttikortti niin kuvaajalle kuin artistille, sillä molemmille on hyötyä näkyvyydestä ja ammattimaisista kuvista.

Musiikkikuvaajille yhteistä on halu yhdistää kaksi omaa intohimoa eli valokuvauksen ja musiikin, ja tämä tapa toimii tapana ilmaista itseään taiteellisesti (Lehtinen & Vilén 2012, 168).

Musiikin kuvaaminen vaatii nopeutta ja ennakkointia ja se onkin hyvä keino näyttää osaamistaan valokuvaamisen parissa. Tästä minulla itsellä on kokemusta, sillä sain syksyllä työtarjoituksen sen jälkeen, kun olin julkaissut ottamiani keikkakuvia sosiaalisessa mediassa. Nykyaikana sosiaalinen media on yksi avaintekijöistä artistin elämässä, sillä mielenkiintoinen sisältö lisää ihmisten kiinnostusta artistiin ja näin ollen esimerkiksi keikkojen mainokset päätyvät useampien silmäparien nähtäväksi (Keskitalo 2018). Valokuvaaja tai sisällöntuottaja puolestaan hyötyy siitä, että hänen nimensä on näkyvillä artistin kuvissa. Vaikkei siitä itsessään saisi rahaa, niin tämä näkyvyys yleensä poikii yhteistöitä ja työpöytämuutoksia muilta tahoilta.

Tähän esimerkkinä voisi nostaa vuoden 2023 euroviisuedustajamme Käärijän, eli Jere Pöyhösen ja hänen veljensä Mikke Pöyhösen, joka toimii myös Käärijän valo- ja videokuvaajana. Käärijä nousi artistina parissa kuukaudessa valtavaksi ilmiöksi ja hänen seuraajamääränsä Instagramissa lähenee tämän tekstin kirjoitushetkellä puolta miljoonaa (Instagram 2024). Olen huomannut, että Miken nimi on mukana kaikessa sosiaaliseen mediaan päivitettyssä materiaalissa, joten hän on saanut myös julkisuutta tuottamiensa materiaalien ansiosta.

On vaikea sanoa, millaista palkkaa esimerkiksi festivaaleilla akkreditoinnin saaneet kuvaajat saavat, sillä se on yleensä sopimuskohtaista ja harvemmin julkista tietoa. Yleensä näiden musiikkikuvaajien joukossa on myös paljon freelancereita, joille kuvaaminen on keikkatyötä, ja palkka määräytyy monien eri osatekijöiden, kuten kuvien määrän ja editointituntien mukaan.

3 Kameran tekniset ominaisuudet

3.1 Valotusaika

Valotusaika, aukko ja ISO-arvo muodostavat yhdessä onnistuneen kuvan, joten siksi on tärkeää ymmärtää, mitä ne käytännössä tarkoittavat ja mikä niiden vaikutus on toisiinsa. Lyhyt valotusaika pysäyttää liikkeen, kun taas pitkä valotusaika tallentaa näkyviin liikeradan tuoman jäljen. Esimerkiksi nopea 1/2000 s valotusaika saa aikaan sen, että kuvattava liikkuva kohde jää teräväksi, kun taas hidas 1/60 s valotusaika näyttää liikkeen ja kohde näkyy epäterävänä. (Punkari 2018.)

Canonin EOS-järjestelmäkameroissa valotusajan voi määrittää joko käyttämällä täysin automaattista tilaa tai siirtymällä puolimanuaaliseen Tv-kuvaustilaan (*time-value mode*), jossa kuvaaja valitsee itse haluamansa valotusajan ja kamera päättää siihen sopivan aukon ja ISO-herkkyyden automaattisesti (Canon 2024, 236). Jotkin kameran ominaisuuksista saattavat vaihdella valmistajan mukaan. Esimerkiksi Nikonin järjestelmäkameroissa tämä samainen kuvaustila tunnetaan myös S-tilana (*shutter priority mode*) (Nikon 2024). Järjestelmäkamera antaa yleensä valita valotusajan muutamiin kymmeneen sekunteihin asti, mutta kameran asetuksista löytyvä bulb -kuvaustila (*B*) mahdollistaa kuvan valottamisen tätäkin pidempään (Punkari 2018, 75). Bulb-kuvaustila valottaa kuvaa niin kauan, kun kuvaaja pitää laukaisinta alhaalla. Tämä kuvaustila sopii esimerkiksi tähtitaivaan tai ilotulitusten kuvaamiseen. (Canon 2024, 250.)

3.2 Aukko

Objektiivin aukolla säädetään syväterävyyttä ja samalla se on osatekijänä kuvan valoisuudessa. Pienellä aukolla kuvattaessa syväterävyysalue on laaja, jolloin kuva on pimeämpi, kun taas isolla aukolla ja pienellä terävyysalueella kuvaan tallentuu enemmän valoa. (Rinne 2012, 53.)

Erytyisesti klubikeikalla tai festivaaleilla iltahämärässä kuvatessa olisi hyvä käyttää valovoimaista objektiivia, jotta kuvan laatu pysyy ennallaan ja kuvankäsittely on mielekkäämpää. Kiinteävalovoimaiset, joskin hintavat, zoom-objektiivit ovat loistava valinta tähän tarkoitukseen, sillä valovoima pysyy samana riippumatta objektiivin polttovälistä ja näin ollen helpottaa kameran asetusten kanssa työskentelyä kuvaustilanteessa, kuin myös jälkieditointia. Valovoimainen objektiivi, kuten f2.8, auttaa myös lyhyemmän syväterävyytensä ansiosta erottamaan kuvattavan kohteen paremmin taustasta. (Lehtinen & Vilén 2012, 13.)

Canonin kamerassa on myös olemassa aukon esivalintaohjelma eli Av-kuvaustila (*aperture-value mode*). Tässä kuvaaja valitsee itse mieleisen aukon ja kamera valitsee automaattisesti siihen sopivan valotusajan.

Henkilökuvauksessa suositetaan suurta aukkoa, kun taas maisemakuvauksessa olisi suotuisaa valita pieni aukko. (Punkari 2018, 87.) Henkilökuvauksessa kannattaa kuitenkin muistaa tarkistaa aina kuvan tarkennuspisteet. Suurella, esimerkiksi f2.8 aukolla, henkilökuvia kuvatessa on mahdollista, että ainoastaan henkilön kasvojen korkein kohta eli nenä on tallentunut tarkentuneena kuvaan, kun taas muu osa naamasta näkyy sumeana.

3.3 ISO-arvo

Valokuva sisältää kohinaa silloinkin, kun sitä ei näe. Kuvatessa ISO-arvoa nostetaan ylöspäin, jotta valotusaikaa voidaan lyhentää. Tämän seurauksena kuvan tummat sävyt vaalenevat, jolloin myös kuvassa oleva kohina vaalenee ja tulee näkyviin. (Mclin 2020.)

Schewen (2013, 30) mukaan on järkevää kasvattaa ISO-arvoa, jos haluaa käyttää lyhyempiä valotusaikoja ja saada terävän, mutta myös valoisan kuvan.

Vähäinen valo ja lyhyt valotusaika vaativat korkean ISO-arvon, joka johtaa siihen, että kuvan fotonikohina lisääntyy reilusti, jonka ohella myös lämpökohina ja reset noise lisääntyvät. Reset noisella tarkoitetaan kohinaa, joka johtuu ennen CMOS-kennon tallentamista sille tehtävää nollaamista. Vähäinen valo ja pitkä valotusaika puolestaan muokkaavat kohinaa niin, että lämpökohina ja reset noise nousevat fotonikohinaa suuremmaksi kohinanlähteeksi. (Maître 2015). ISO-arvon kasvattaminen tuo ei-haluttua kohinaa eikä se näytä hyvältä, mutta nykyään kuvankäsittelysovelluksissa on erikseen kohinanpoistoon tarkoitettut säätimet, joilla kuvanlaadun parantaminen onnistuu helposti. Lightroomissa automaattinen kohinanpoisto löytyy perusasetuksista kohinanpoisto (*noise reduction*) säätimestä, jossa kohinanpoiston voimakkuutta voidaan vielä itse säätää manuaalisesti. Erikoistehosteisiin palataan vielä tarkemmin Lightroomia käsittelevässä luvussa. Canonin kameramalleissa ISO-arvoa voi säätää normaalisti kaikissa muissa paitsi automaattitilassa.

3.4 Valotuksen mittaus käytännössä

Kameran tekniikan ymmärtäminen takaa sen, että kuvaamisen perusasiat ovat hallussa ja kuvaajan on helpompi keskittyä kuvaamisprosessiin ja taiteelliseen ilmaisuun. Aikaisemmissa luvuissa kerroin valotusajasta, aukosta ja ISO-arvosta, mutta niiden lisäksi on vielä monta muuta asiaa, joilla on merkittävä vaikutus siihen, että kuva valottuu oikein ja siitä tulee laadukas.

Tärkeintä on jo kuvatessa tarkistaa kameran histogrammista, että kuva ei ole alivalottunut tai palanut puhki (Tanner 2024). Kuvatessa valotuksen pystyy mittaamaan kolmella eri mittausmenetelmällä, joita ovat arvioiva lohkomittaus (*matrix metering*), keskustaa painottava mittausalue (*center-weighted metering*) ja pistemittaus (*spot metering*). (Trant 2022.)

Arvioiva lohkomittaus on turvallisin valinta kuvaamiseen etenkin aloittelevalla kuvaajalle, sillä se korjaa valotusta automaattisesti kuvalle sopivaksi, mutta tarvittaessa valotusta voi itse säätää käsin (Punkari 2018, 67). Keskustaa

painottava mittausalue nimensä mukaisesti painottaa valotusta kuvan keskellä olevan kohteen mukaan, joten tämä mittaustapa on oiva valinta musiikkikuville, joissa artisti on keskellä ja kuvan reunoilla loistaa valot (Trant 2022).

Pistemittauksessa valo mitataan hyvin pienestä kohteesta kuvan pinta-alaan nähden. Tätä suositaan etenkin silloin, kun kuvattavan kohteen tausta on paljon vaaleampi kuin itse kohde, mutta pistemittausta voi soveltaa hyvin myös siluettikuvissa, joissa taustasta halutaan kirkas ja kuvauskohteesta tumma. (Trant 2022.)

4 Kuvaamisen tyylit ja vaikutuskeinot

4.1 Keikkakuvaaminen on tilannekuvaamista

Keikkojen kuvaaminen on monipuolista, tapahtumarikasta ja ennakointia vaativaa. Suuria ja vaikuttavia rock-bändejä kuten Iron Maidenia ja Metallicaa kuvannut Ross Halfin (2012, 7) kertoo Voittamaton Metallica -valokuvakirjassaan aloittaneen aikanaan kuvaamisen uusilla kameroilla, joiden toiminnot hän opetteli kokeilemisen kautta vasta itse kuvaamistilanteissa. Tämä johti siihen, että hän omaksui kuvaamisen taidot käytännön tekemisen kautta teorian pönttäämisen sijaan. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että kameran käytön oppii parhaiten kuvaamalla ja kokeilemalla. Keikkojen yllätyksellisyys ja arvaamattomuus tekee musiikkikuvaajan onnistumisen hetkistä erityisen makeita (Lehtinen & Vilén 2012, 5).

Kun kyseessä on nopeaa reagointia vaativa tilannekuvaaminen, on kameran perusteknisten ominaisuuksien osaaminen kannattavaa. Kuvan onnistuminen on epävarmaa, jos hankalasti kuvattava tilanne tupsahtaa eteen ja säätöjen valikot eivät muistukaan mieleen (Leskelä 2009). Kuvaaja voi heittäytyä tilanteeseen eri tavalla ja tehdä esimerkiksi kokeilevia harjoituksia erilaisia kuvaustekniikoita ja tyylejä hyödyntäen, kun perusasiat ovat kunnossa.

Canonin 6D Mark II -mallissa on olemassa kuvaustilat C1 ja C2, jotka tarkoittavat mukautettua kuvaustilaa (*custom mode*). Mukautettujen kuvaustilojen idea on se, että kuvaaja voi tallentaa niihin valitun kuvausohjelman lisäksi omat, itse valitut kuvausasetukset, jotka tallennetaan muistiin kyseiseen kuvaustilaan (Digikuva 2024). Tämä on hyödyllinen ominaisuus silloin, kun kuvaamiseen käytettävä aika on rajallinen ja tarvitaan nopeasti vaihtaa kuvaustilojen välillä.

4.2 Street photography eli katukuvaus

Katukuvaus ja musiikkikuvaus ovat paljon kytköksissä toisiinsa, sillä molemmat vaativat nopeaa tilannetajua ja eteen tulee paljon ennalta-arvaamattomia tilanteita. Kummassakaan tilanteessa valokuvaaja ei ole itse hallitsemassa kuvattavaa tilannetta tai sitä, mitä kuvattava kohde tekee seuraavaksi.

Tilannekuvaamisen pioneerina voidaan pitää Henri Cartier-Bressonia (1908), joka loi pitkän uran katukuvaamisella. Cartier-Bresson (1952) julkaisi valokuvakirjan *The Decisive Moment* (Fondation Henri Cartier-Bresson 2024) eli *Ratkaiseva hetki*, joka sisälsi parhaita kuvia hänen uransa alkua ajoilta (Fondation Henri Cartier-Bresson 2024). Kirjan nimen mukainen termi ratkaiseva hetki tulee siitä, että kuva otetaan juuri oikealla hetkellä ja siinä näkyvä sommitelma täsmentää kuvaa (Leskelä 2009, 39). Ratkaisevalla hetkellä tarkoitetaan sellaista hetkeä, jolloin kaikki kuvauskulmassa näkyvät elementit ovat täydellisessä tasapainossa toistensa kanssa kuvanottohetkellä (Rubin 2022).

Leskelä (2009, 37) on kirjassaan nostanut esiin kuusi erilaista kuvaushetkeä, jotka eroavat toisistaan kuvan valmistelun ja sommittelut suhteen, mutta tarjoavat keskenään samankaltaisia odottamattomia tilanteita. Nämä hetket ovat: Kohdattu-, etsitty-, odotettu-, toistettu-, lavastettu-, ja menetetty hetki. Kunkin hetken kohdalla jo pelkästään nimestä pystyy päättelemään mitä näillä hetkillä tarkoitetaan. Katukuvaukseen sopivat kuvaustyyli toimivat yhtä hyvin myös keikalla kuvatessa.

Kohdatussa hetkessä kuvaajan eteen tulee tilanne, johon hän ei ole osannut valmistautua ja on vain nopeudesta kiinni, ehtiikö kuvaaja ottamaan kuvaa tästä yllättäen eteen tulleesta tilanteesta (Leskelä 2009, 37). Jo pelkästään kuvauskulman etsimisen aikana tilanne on saattanut elää niin, että kuvattava kohde on jo eri kohdassa kuin kymmenen sekuntia aiemmin.

Etsityssä hetkessä kuvaaja on tietoinen siitä, mitä haluaa kuvallaan saavuttaa ja mitä siinä tulisi näkyä, joten hän kulkee ympäri kaupunkia etsien tätä hetkeä, jonka hän haluaa saada taltioitua (Leskelä 2009, 37). Mikäli kuvaaja haluaa esimerkiksi kuvata keltatakkisen henkilön tietynlaisista rakennusta vasten, johtaa se siihen, että kuvaaja saattaa joutua seuraamaan tilannetta hetken ennen kuin

henkilö sattuu kulkemaan sopivan rakennuksen ohitse. Tässä on kuitenkin tärkeää kunnioittaa ihmisten yksityisyyttä eikä seurata tuntemattomia ihmisiä paikasta toiseen ainoastaan hyvän kuvan toivossa. (Leskelä 2009, 41.)

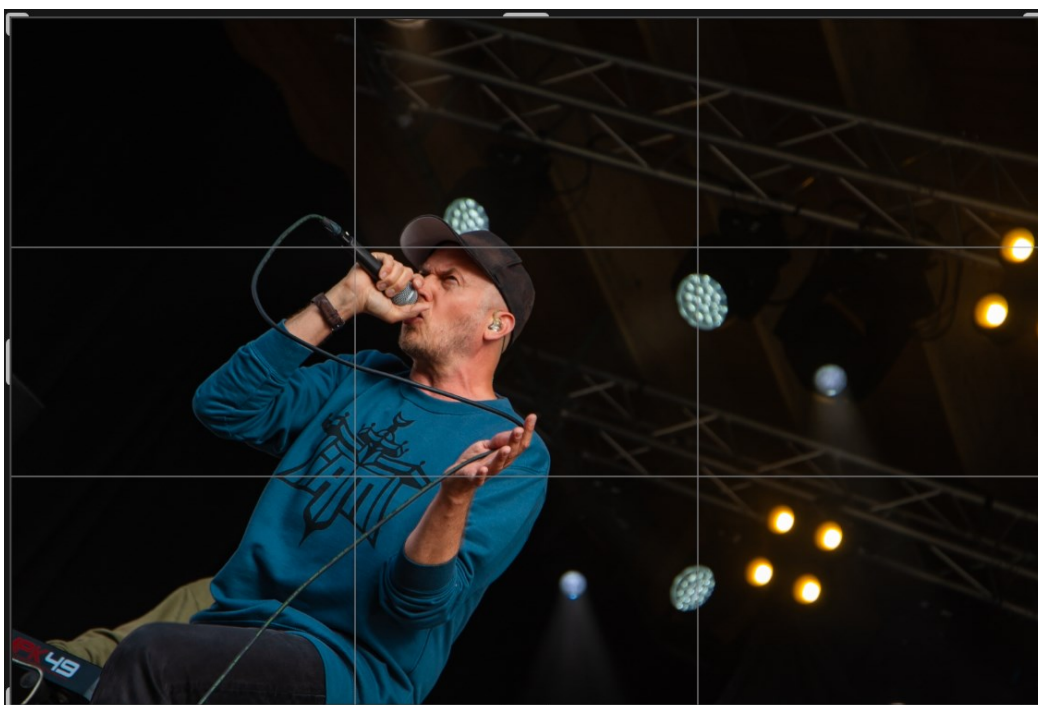
Odotetussa hetkessä on viitteitä Cartier-Bressonin ratkaisevaan hetkeen, sillä tässä hetkessä kuvaaja asettuu haluamaansa paikkaan odottamaan sitä, että kameran edessä tapahtuu jotain toimintaa (Leskelä 2009, 40). Kameran oikealla laukaisuhetkellä on iso osuus tämän tyyllisen kuvan onnistumisessa, mutta apuna kannattaa myös käyttää sarjakuvausta, joka lisää mahdollisuuksia juuri oikean hetken tallentumiseen. Tämä on tuttu tyyli myös urheilu- ja keikkakuvauksessa.

Toistettu hetki nimensä mukaisesti on toisintaa jostain aiemmasta hetkestä, jota kuvatessa on esimerkiksi teknisten epäonnistumisten takia haluttu yrittää kuvata hetki uudestaan (Leskelä 2009, 40). Tämä ei ole sama asia kuin lavastaminen, sillä toisinnettu hetki on aito ja arvaamaton, vaikka siinä kuvaaja tietää mitä kuvassa tulee tapahtumaan. Keikkakuvauksessa tämä toistettu hetki saattaisi toimia esimerkiksi pyrojen kanssa, mikäli ne toistuvat aina vaikka kertosaheen kohdalla samalla tavalla. Tällöin kuvaaja tietää mitä hän tulee kuvaamaan, mutta hän on ehtinyt katsoa kuvauskulman ja asetukset niin, että kuvan onnistuminen jää ainoastaan kiinni siitä, että kuva otetaan juuri oikealla hetkellä.

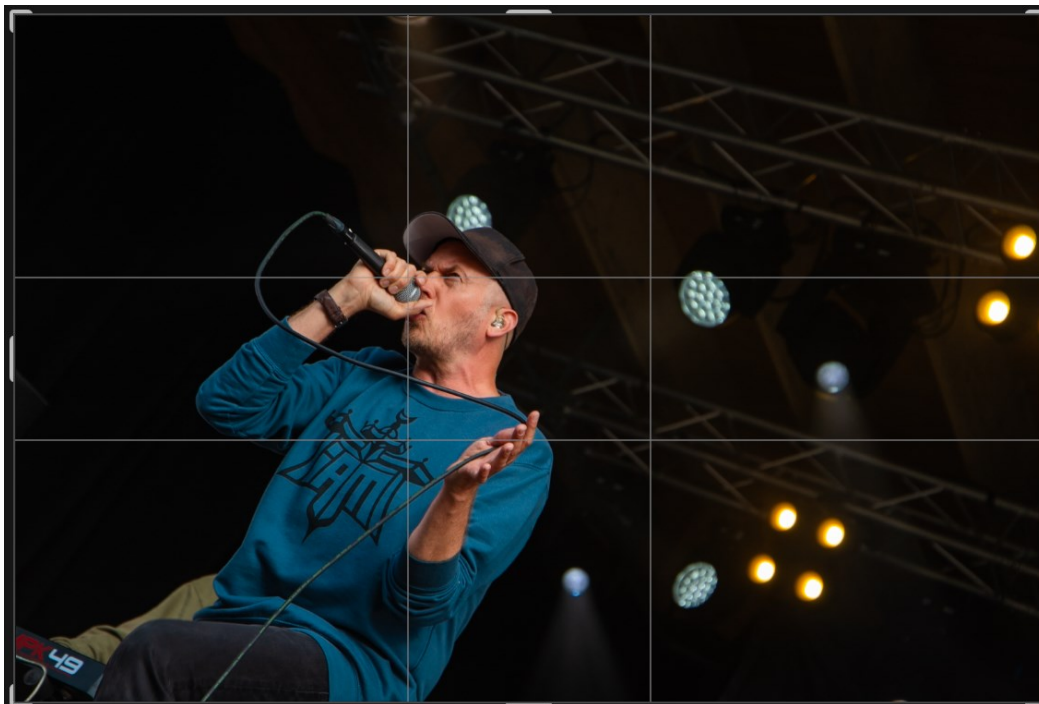
Lavastettu ja menetetty hetki puolestaan ovat näistä kaikista hetkistä huonoimmat vaihtoehdot. Lavastettu kuva ei ole enää autenttinen, vaan siinä kuvaaja itse määrittelee mitä kuvassa näkyvät henkilöt tekevät ja mikä on heidän roolinsa kuvan onnistumisen kannalta (Leskelä 2009, 43). Tämä tyyli vie yllättävyyden ja hauskuuden pois kuvasta ja onkin mahdotonta puhua enää yllättävästä tilannekuvasta. Toisaalta, mikäli valokuvaaja ei ole ohjeistanut kuvattavia henkilöitä toimimaan juuri tietyllä tavalla, niin kuvaan voidaan saada taltioitua yllättäviä hetkiä mallien toimesta, vaikka tilanne ja ympäristö muuten olisi lavastettu (Leskelä 2009, 42). Menetetyllä hetkellä Leskelä (2009, 45) tarkoittaa hetkeä, josta olisi voinut saada taltioitua hienon kuvan, mutta syystä tai toisesta tämä hetki on ehtinyt mennä kuvaajalta kokonaan ohi. Kuitenkaan ei pidä unohtaa sitä, että nämä epäonnistuneet hetket opettavat kuvaajaa yhtä lailla siinä missä onnistuneetkin hetket.

4.3 Sommittelu ja rajaaminen

Kultainen leikkaus on yksi tapa sommitella kuvassa näkyviä kohteita silmää miellyttävästi. Kuviin saa tasapainoa, kun kuvattava kohde on sijoitettu kuvaa jakavien linjojen risteyskohtaan (Punkari 2018). Kultainen leikkaus saattaa mennä helposti sekaisin melkein samannäköisten kolmanneksen säännön ruutujen kanssa. Käytännössä ne eivät eroa juuri toisistaan, sillä kolmasosien sääntö on oikeastaan vain yksinkertaistettu versio kultaisesta leikkauksesta. (Winter 2021.) Havainnollistavat esimerkkikuvat ruutujen eroavaisuuksista näkyvät alla. Kolmasosien säännössä (kuva 1) ruudut ovat tasavertaiset keskenään, kun taas kultaisessa leikkauksessa (kuva 2) keskiruudut ovat hieman pienemmät muihin ruutuihin verrattuna, jolloin leikkauspisteiden kohdat sijoittuvat hieman eri tavalla kuin kolmasosien ruudukossa.

Kuva 1. Kuvan jakaminen kolmeen osaan auttaa hahmottamaan kohteen sommittelua (Valokuva: Katri Päivinen 2023).

Kuva 2. Kultaisen leikkauksen ruudut näyttävät tältä. Kohteen kasvot ovat lähellä kultaista leikkauspistettä. (Valokuva: Katri Päivinen 2023.)

Tilannekuvassa etsitään ensin yleensä hyvä tausta, jota vasten kuvaaja haluaa taltioida tapahtumia. Sopivan sommitelman löydyttyä hän odottaa tilanteen syntymistä rakentamansa kuvasommitelman sisällä sen sijaan, että hän seuraisi kohdetta kamerallaan. Tarkasti sommitelluissa kuvissa henkilöiden eleet ja ilmeet ovat usein vähemmän merkityksellisiä verrattuna muuhun kuvassa tapahtumaan toimintaan. (Leskelä 2009, 126.) Tämän kuvaustyylin voisi tulkita ratkaisevan hetken odotukseksi, sillä kuvaan rakennetaan kaikki muu valmiiksi ennen kuin kuvassa tapahtuu mitään muuta esimerkiksi henkilöiden toimesta.

Kuvan rajaamisella voi olla merkittäviäkin vaikutuksia siihen, miten katsoja tulkitsee kuvan tarinan. On muistettava, että kuvia rajaamalla voidaan jättää kuvasta paljon sellaista pois, mikä liittyisi olennaisesti kuvan todelliseen tarinaan. Kuvaaja voi siis itse päättää, mitä kuvallaan haluaa kertoa, eikä se kerro koko totuutta tilanteesta. Tiiviillä rajauksella saadaan kohde pääosaksi kuvaan, kun taas laajempi kuva antaa tilaa erilaisille tulkinnoille kohteen ympärillä. (Punkari 2018, 122.)

4.4 Taiteelliset vapaudet

4.4.1 Valokuvasta taidetta

Kuvataiteen valokuviin eli niin sanottuihin taidevalokuviin ei sovelleta suoraan minkään ammattialan sääntöjä. Valokuvataiteilija voi toteuttaa työssään omaa taiteellista vapauttaan mutta tässä tulee kuitenkin noudattaa yhtä lailla lakia ja muistaa, että taiteen nojalla ei voi loukata kuvassa näkyvien ihmisten oikeuksia (Pesonen 2019, 7–8). Valokuva voi saada valokuvateoksen nimityksen ja suojaajan silloin, kun kuvaaja on toteuttanut kuvan niin, että se on tarpeeksi omaperäinen ja persoonallinen (Kuvasto 2024).

Tässä kohtaa voisi oikeastaan unohtaa kaiken mitä valokuvaamisesta ja kuvankäsittelystä on koskaan opetettu tai miten nämä opetukset ovat tulkittu säännöiksi, joita tulee noudattaa, jotta kuvasta tulee hyvä. Valokuvauksessa ja kuvankäsittelystä on hyvä muistaa tehdä asioita juuri niin kuin itsestä tuntuu oikealta. Liian usein seurataan vain kameran teknisiä oppeja tai kuvasommittelun sääntöjä ja kuvat jätetään julkaisematta pienten teknisten virheiden vuoksi, vaikka kuvaan olisi muuten onnistuttu taltioimaan jotain kuvauksellista ja visuaalisesti upeaa. Kun käyttää taiteellista vapautta, kuvista tulee persoonallisemman näköiset ja oma tyyli kuvaamiseen hahmottuu paremmin.

Jouko Lehtola kuvasi suomalaisia artisteja niin studio- kuin keikkamiljöössä ja muun muassa Kolmas Nainen -yhtyeen laulaja Pauli Hanhiniemi kertoo, että Joukon kanssa kuvaaminen oli mutkatonta, sillä hän piti kuvaustilanteen luontevana ja ei määräillyt artisteja tekemään jotain mikä ei heidän tyyliinsä olisi sopinut (Ahola & Hartikainen 2022, 108). Koska Jouko Lehtola oli tunnettu ja kokenut kuvaaja etenkin rock-piireissä, auttoi se selkeästi siinä, että kuvattavat artistit luottivat kuvaajaan ja uskalsivat käyttää kuvaustilanteita myös luovan ja taiteellisen ilmaisun keinona.

Myös studiokuvista saa luontevia ja ennakoimattomia mikäli kuvaaja sitä haluaa, mutta artisti on kuitenkin tietoisempi tässä kuvaajan aikeista verrattuna keikkaympäristöön, jossa artisti yleensä keskittyy vain yleisön viihdyttämiseen kameralle poseeraamisen sijaan. Hyvä ja rento ilmapiiri auttaa kuvattavia heittäytymään ja olemaan luontevammin kameran edessä. Olen huomannut, että rento ilmapiiri syntyy, kun kuvaukset tehdään rauhassa ilman kiireen tuntua

ja valokuvaaja juttelee samalla kuvattaville, jolloin asetelmasta tulee heti tuttavallisempi, kun keskustelu ei keskity ainoastaan mallien ohjeistamiseen. Myös esimerkiksi studiolla kuvatessa taustalle laitettu taustamusiikki on ollut hyvä keino saada mallista luontevampi kameran edessä, sillä musiikki on vienyt mukanaan ja malli ei tällöin ole keskittynyt ainoastaan edessään olevaan kameraan.

4.4.2 Tehokeinot

Kuvaustilanteessa pienillä yksityiskohdilla voi olla merkittäviä vaikutuksia kuvan lopputulokseen. Lehtisen (2012, 38) mukaan hyvissä musiikkikuvissa myös artistin emootio välittyy kuvista onnistuneesti ja tämän takia kuvaajan on hyvä tarkastella artistin ilmeitä ja eleitä keikan läpi ja pyrkiä tallentamaan niitä muistikortille. Jo aiemmin mainittu tilannetaju kuvatessa auttaa myös kuvaajaa löytämään hetkiä, jotka ovat taltioimisen arvoisia. Esimerkiksi jos tunnistaa esitettävän kappaleen niin voi etukäteen miettiä missä kohtaa mahdollisesti lavalla olevat valot välkkyvät, pyrot liekehtivät, tai missä kohtaa kappaleessa tulee tauko, jonka aikana artisti todennäköisesti esiintyy jollain tapaa yleisölle ja kuvaan saa tällöin tallennettua hetkiä, joissa tehdään muutakin kuin lauletaan. Myös yleisön kuvaaminen on yksi tehokeino viestin välittämiseen. Esimerkiksi ihmisten kasvoilla näkyvä iloisuus osoittaa, että keikka on ollut mukaansatempaava ja yleisö on nauttinut siitä.

Päällekkäisvalotus (*double* -tai *multi exposure*) on yksi valokuvaamisen taiteellisista tehokeinoista, jolla voidaan luoda uniikkeja ja abstrakteja kuvia. Tällä tekniikalla voidaan jo kuvausvaiheessa yhdistää useita eri valokuvia keskenään, eikä näin ollen tarvita kuvankäsittelyohjelmia. (Paterson 2024.) Asetuksista voi itse valita sen, kuinka monta ruutua haluaa kuvata osaksi samaa teosta. Kuvaamista helpottaa myös se, että otetut ruudut jäävät aina näkyviin näytölle, joten kuvaaja pystyy sommittelemaan aina edellisen ja seuraavan kuvan keskenään sopiviksi. Kuvassa 3 näkyy miten päällekkäisvalotusta voi soveltaa keikkakuvien otossa.

Kuva 3. Tältä näyttää onnistunut päällekkäisvalotus keikkakuvassa. Kuva käytössä Elyse Jankowskin luvalla. Käyttölupa 21.2.2024. (Kuva: Elyse Jankowski 2017.)

Siluettikuvan rakentaminen onnistuu keikkakuvissa suhteellisen helposti, jos lähtöasetelmana kuvan ottamiselle on valmiiksi se, että kuvaaja on alempana kuin artisti ja keikan aikana käytetään paljon taustavaloja. Siluettikuvan tunnetuimpia tekniikoita on ihmisen kuvaaminen auringonlaskua vasten. Esimerkiksi kultaisen tunnin aikana auringon lasiessa horisontti saa kauniin ja tasaisen värin, jota vasten siluetti erottuu selvästi (Kamps 2012, 89).

Rakeisuutta pidetään usein huonona ominaisuutena kuvan lopputulosta ajatellen, mutta joihinkin kuviin se sopii tyylikeinona hyvin ja sen lisäämistä varten Lightroomissa on jopa oma säädin. Etenkin mustavalkokuvat ja rakeisuus kulkevat käsikädessä. Rakeisuuden (*grain*) lisääminen kuvaan manuaalisesti on makuasia, mutta jos haetaan esimerkiksi vanhan kuvan tunnelmaa, tai halutaan keikkakuvasta rosoinen ja ei-huoliteltu rock-kuva, niin tämä tehoste on mainio apu siihen.

Mustavalkokuvan taustalle tarvitaan aina hyvin valotukseltaan onnistunut värillinen kuva. Sitä ei tulisi käyttää hätäkeinona piilottamaan väritykseltään latteaa kuvaa, sillä mustavalkoisestakin kuvasta näkee, onko alkuperäinen kuva onnistunut vai ei. (Lehtinen & Vilén 2012, 5.)

4.4.3 Inspiraatiota kuvista

Inspiraatiota keikkakuvaamiseen kannattaa hakea katsomalla muiden valokuvaajien tuotoksia ja poimia jokaisesta kuvasta jotain mikä itseä kiinnostaa. Toisten kuvien kopioiminen ei tietenkään ole suotavaa, mutta aina voi pohtia sitä, millä tavoin saisi itse otettua samanlaisen kuvan (Kamps 2012, 139). Analysointi ja pohdinta toisen ottamasta keikkakuvasta saattaa auttaa selventämään sitä, mitä hyvän kuvan saamiseen vaaditaan. Kirjastosta löytyvät valokuvakirjat ovat iso apu inspiraation hakemiselle, ja keikkakuvauksesta kiinnostuneelle esimerkiksi Ville Juurikkalan *The 69 Eyes – Route 69* (2006) ja Ross Halfinin *Voittamaton Metallica* (2012) teokset ovat sellaisia, joiden kuvia analysoidessa huomaa itsekkin oppivan sommittelusta ja valotuksesta lisää.

Instagram (Meta 2024) ja Pinterest (Pinterest 2024) ovat hyviä sivustoja inspiraation hakemiseen esimerkiksi silloin, kun kuvan haluttu lopputulos on mielessä, mutta toteutukseen halutaan löytää uusia ideoita. Kuitenkin paras keino oppia on ottaa itse kamera käteen ja sopivan kuvaustilanteen löydyttyä harjoitella erilaisilla asetuksilla ja sommitelmilla kuvaamista. Mitä enemmän erilaisia kuvaamisharjoituksia tekee, sitä varmemmaksi kameran kanssa tulee ja kuvaaminen alkaa sujua rutiininomaisesti.

Tarvittaessa myös omista vanhoista kuvista saattaa löytyä laadukkaita otoksia, joihin ei aiemmin ole kiinnittänyt edes huomiota. Tällainen kuvien tarkastelu mahdollistaa myös sen, että huomaa helpommin oman kehityksensä kameran kanssa. Teknisten ominaisuuksien lisäksi tämä pätee myös kuvankäsittelyyn, sillä jälkikäteen tehtyä kuvankäsittelyä tarkastelemalla voi pohtia mitä lisäarvoa se tuo kuvalle tai mikä tyyli kullekin kuvalle on paras.

Kaiken kaikkiaan keikkojen kuvaaminen ja kuvien jälkikäsitteily on täysin kuvaajan itsensä päätettävissä, pois lukien mahdollisten sopimusten ehdot, joten kuvaajan kannattaa käyttää luovuuttaan ja kokeilla erilaisia tyyliä siihen, miten saa parhaiten kaiken irti kamerasta ja luovuudesta. Mutta kuitenkin niin, että kameran tekninen osaaminen on hallussa. Oman tyylin löytäminen niin kuvaamisessa kuin jälkikäsitteilyssä on kuvaajalle onnistunut kokemus ja se

auttaa mahdollisesti myös valokuvausbrändin rakentamisessa, kun otetut kuvat ovat kuvaajan toimesta personoidun näköisiä.

5 Kuvankäsittely Lightroomissa

5.1 Yleisiä ominaisuuksia

Kuvankäsittelyllä voidaan vaikuttaa kuvan tunnelmaan ja tarinaan. Keikkakuvien kuvankäsittely toteutetaan kuvaajan omien mieltymysten mukaan, vaikka kuvan tyyli ja siinä esiintyvät värisävyt antavatkin tietynlaista suuntaa siihen, millainen lopputuloksesta tulee.

Kuvankäsittelyä saattavat ohjata myös stereotypiat, kuten esimerkiksi, että rock-keikoilla otetut kuvat tulisi editoida värittömiksi ja tummiksi, kun taas pop-keikkojen kuvien tulisi olla värikkäitä ja räiskyviä. Kuvankäsittelyyn otetaan vaikutteita esimerkiksi artistien pukeutumis- tai musiikkityyliin liittyvästä aiemmasta kuvastosta. Vaatteiden sijaan kannattaa kiinnittää huomiota kuvan kokonaisuuteen, ja siihen mitä kuva kertoo katsojalle. Stereotyyppisen ajattelun sijaan voisi miettiä uutta näkökulmaa ja toteuttaa kuvankäsittelyssä omaa luovuuttaan. Erilaisia luovia kokeiluja kannattaakin tehdä ja käyttää ennakkoluulottomasti omaa taiteellista ilmaisuaan apuna. Tällöin kuvista saadaan yllättäviä ja persoonallisia. Kokeilemalla erilaisia ratkaisuja kuvankäsittelyssä kuvaaja voi löytää oman tyylinsä, joka erottaa kuvat muiden valokuvaajien kuvista.

Vaikka kuvankäsittelylle ei ole sääntöjä, poikkeuksena toimivat esimerkiksi lehdistölle menevät keikkakuvat. Lehtikuvat kuvataan usein jpg-muodossa, jolloin niille ei tehdä enää erillistä kuvankäsittelyä missään sovelluksessa (Lehtinen & Vilén 2012, 166). Mikäli kuitenkin lehtikuvat otetaan raw-muodossa ja niille tehdään kuvankäsittelyä, on sekin hyvin vähäistä.

Raw-kuvien hienosäädöllä sekä pienellä lisävaivalla Photoshopin (Adobe 2024) tai Lightroomin puolella saadaan kuvasta hieno ja näyttävä keikkakuva (Lehtinen & Vilén 2012, 171). Keikkakuvat vaativat yleensä paljon sävyjen

säätöä ja kuvista tulee usein kontrastipainotteisia koska klubilla ja baarissa kuvatessa on pimeää ja pimeitä varjoja ei voi lähteä liikaa vaalentamaan ilman kohinan ilmaantumista kuvaan. Valokuvaajalle keikan kuvaamisessa tarjoaa haastetta myös se, että keikan aikana näkyvät valot ja niiden värit vaihtelevat tiuhaan tahtiin. Tämä vaatii värien uudelleensäätämistä jälkikäteen, minkä raw-muodossa kuvaaminen onneksi mahdollistaa hyvin.

Perussäätöjä varten kannattaa luoda esiasetus (*preset*), jonka ottaa käyttöön kaikissa kuvissa samalla, kun tuo ne ensimmäistä kertaa Lightroomin tietokantaan (Karhulahti 2011, 96). Kuvien jälkikäsitely Lightroomissa mahdollistaa näiden presettien eli itse tehtyjen esiasetusten käyttämisen, joita on mahdollista kopioida ja liittää kuvasta toiseen. Presettejä voi tallentaa itselleen useita, joten kevyillä perussäädöillä tehtyjen lisäksi joukossa on hyvä olla mukana presettejä, joissa on säädetty kuvan väritystä isommin. Keikkakuvien joukosta löytyy yleensä paljon samanlaisella valotuksella olevia kuvia, joihin hyödyntää esiasetusten käyttöä, jos haluaa nopeasti käsitellä ja julkaista kuvat.

Raw-kuvat ovat sellaisenaan haaleita ja värisävyt ovat laimeat, joten on suotavaa, että ne käsitellään kuvaamisen jälkeen Lightroomissa kuvan parantamiseksi. Useat sovellukset tarjoavat automaattista kirkkauden ja värisävyjen korjausta kuviin, mutta paras lopputulos syntyy, kun asetuksia säätää itse käsin sen sijaan että luottaisi täysin automaatioon, sillä tämä automaation tarjoama kuvankäsittely ei aina ole ihanteellisin vaihtoehto kuvalle (Karhulahti 2011, 57). Itse alusta loppuun tehdyllä kuvankäsittelyllä saa kuviin oman tunnistettavan tyylin, jota voi hyödyntää jatkossakin.

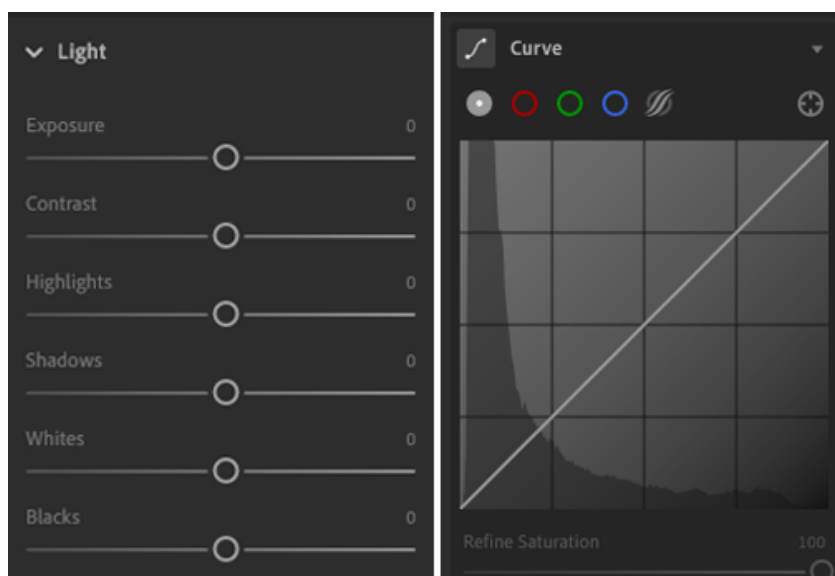
Tärkeimpiä säätimiä kuvankäsittelyssä ovat white balance (*valkotasapaino*), hue (*sävyt*), clarity (*selkeys*), vibrance (*värien kirkkaus*) ja saturation (*värien kylläisyys*), point curve (*sävykäyrä*) sekä sharpening (*terävöinti*) ja noise reduction (*kohinanpoisto*) (Karhulahti 2011, 57–59). Tähän vaiheeseen kannattaa käyttää reilusti aikaa, mikäli haluaa tehdä jokaisen vaiheen huolellisesti.

5.2 Säätömahdollisuudet

5.2.1 Sävyasetukset ja histogrammin käyttö

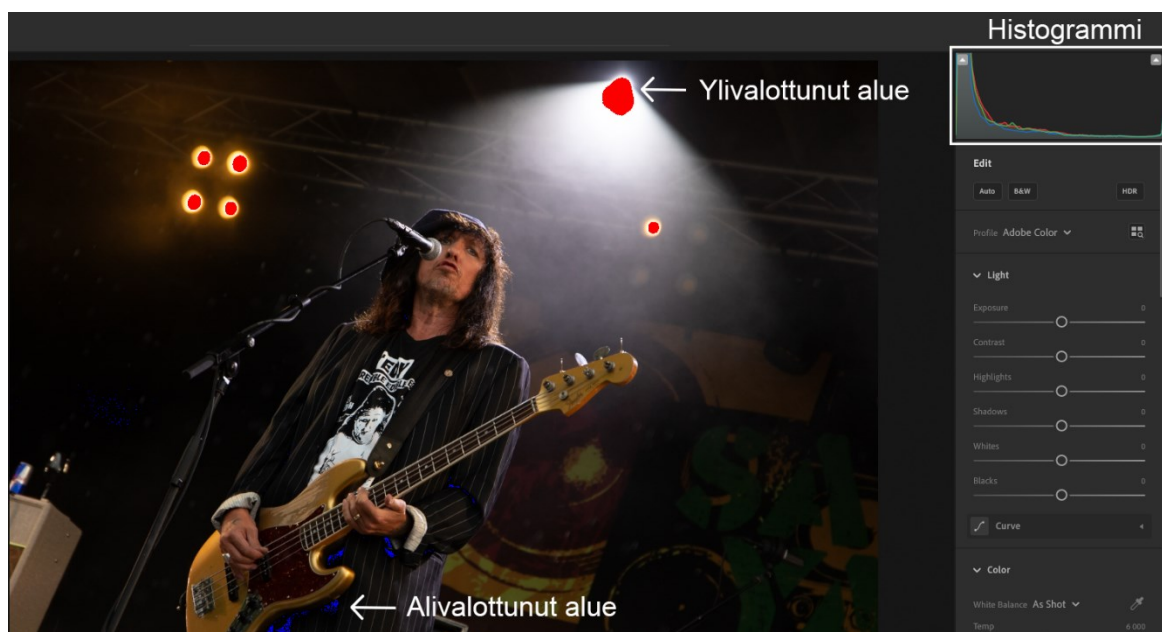
Kuvan sävyä säätäessä suotavinta olisi ensin aloittaa kuvan yleisestä kirkkautensaädöstä ja edetä siitä kuvan kontrastin käsittelyyn (Schewe 2013, 76). Alussa kannattaa siis keskittyä värisävyyn ja valotukseen, sekä kohinan poistoon ja viimeisenä tehdä tarvittaessa muutokset optisten virheiden korjaamiseen (Karhulahti 2011, 56).

Kirkkautensaäätöön Lightroom tarjoaa kaikki kuvankäsittelyn perussäädöt, joiden avulla kuvan ilmeeseen saa heti uutta ulottuvuutta. Kuvan valoisuutta voi säätää joko liukusäätimillä tai sävykäyrällä (kuva 4). Liukusäädin tarjoaa vaihtoehdot exposure (*valotus*), contrast (*kontrasti*), highlights (*huippuvalot*), shadows (*varjot*), whites (*valkoiset alueet*) ja blacks (*mustat alueet*). Jos näitä samoja säätöjä haluaa muokata sävykäyrän avulla, tulee valita joko pistekäyrä tai parametrinen käyrä. Nämä eroavat toisistaan siten, että pistekäyrässä voi itse asettaa jopa 16 pistettä käyrään ja näiden pisteiden avulla käsitellä kuvan sävyjä hyvin yksityiskohtaisesti. Parametrinen käyrä ei ole yhtä laaja kuin pistekäyrä. Sen avulla voidaan säädellä varjojen sekä tummien ja vaaleiden alueiden sävyjä raahaamalla käyrää pystysuunnassa erikseen jokaisen näiden kolmen alueen kohdalla. Sävykäyrä mahdollistaa myös punaisen, vihreän ja sinisen värikanavan muokkaamisen. (Adobe 2023.)

Kuva 4. Kuvan valoisuuden muokkaamiseen luodut säätimet (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

Histogrammin käyttö on suositeltavaa kuvankäsittelyssä, sillä se auttaa ymmärtämään miten perusasetusten muuttaminen vaikuttaa kuvaan. Histogrammi muuttuu reaaliajassa sitä mukaa, kun liikusäätimestä muutetaan eri säätöjen voimakkuutta. Tämä tekee sopivien sävyarvojen löytämisen helpommaksi. (Tanner 2024a.) Havainnekuvassa on nähtävillä, miten histogrammi merkitsee ylivalottuneet kohdat kuvaan punaisina- ja alivalottuneet kohdat sinisinä pisteinä (kuva 5).

Kuva 5. Histogrammi ilmoittaa, mikäli kuvassa on yli- tai alivalottuneita alueita. (Kuvakaappaus Adobe Lightroom, valokuva: Katri Päivinen 2023.)

Halusin muuttaa kuvan sävysäätöjä vain sen verran, että yli- ja alivalottuneisuus korjaantuu. Kun liikusäätimistä on korjattu valotusta, histogrammin käyrät ovat kuvassa 6 hieman muuttuneet, eikä kuvassa ole enää sävyvirheistä kertovia pisteitä.

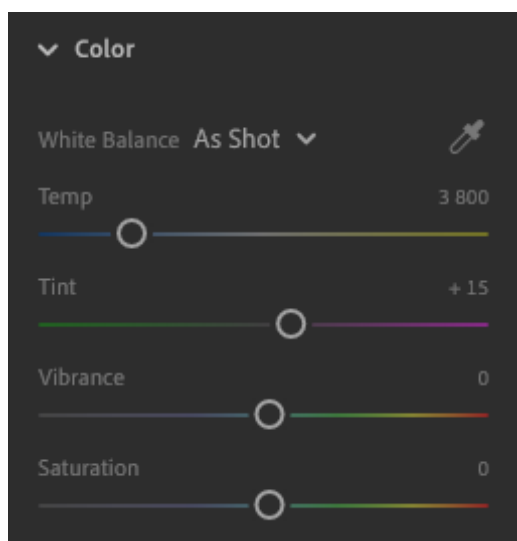

Kuva 6. Yli- ja alivalottuneisuudesta ilmoittavat väripisteet lähtivät kuvasta editoinnin jälkeen (Kuvakaappaus Adobe Lightroom, valokuva: Katri Päivinen 2023).

Alivalotuksen korjaaminen toi laulajan vaateista enemmän esiin ja ylivalotuksen korjaaminen teki kohdevaloista luonnollisen kirkkaat ylivalottuneen valkoisen valon sijaan. Histogrammin avulla valotuksen muuttaminen luo hyvän pohjan kuvakäsiteltävälle kuvalle.

5.2.2 Värien määrittely

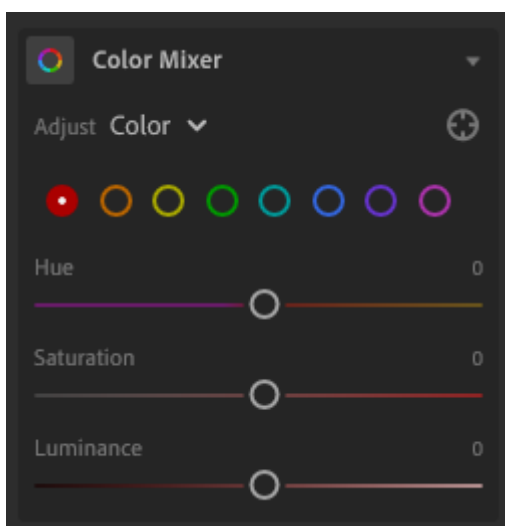
Kuvan värimäärittelyyn on tarjolla useita erilaisia vaihtoehtoja. Ensimmäisestä valikosta voidaan valita valkotasapaino. Valkotasapaino määrittää sen, millainen värilämpötila kuvassa on, eli näyttääkö kuva lämpimän vai kylmän sävyiseltä. (Vestergaard 2019.) Valkotasapaino valitaan sen värimäärittelykset sisältävästä luettelosta, tai oikealla nurkassa näkyvästä väripipetistä (kuva 7). Väripipettä käyttäessä kuvasta voidaan valita piste, jonka mukaan kuvan väritasapaino muuttuu. Näitä vaihtoehtoja käyttäessä liukusäätimien säädöt muuttuvat sitä mukaa, kun kuvalle valitaan uusi valkotasapaino. Liukusäätimistä on mahdollista itse säätää kuvan lämpötila (*temp*), värisävy vihreän ja magentan välillä (*tint*) sekä värien kirkkaus ja kylläisyys (Engbo 2019).

Kuva 7. Valkotasapainon määrittelyn valikko (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

Näiden perussäätöjen jälkeen vuorossa on HSL-säädin (*hue, saturation, luminance*), eli säädin, jonka avulla jokaisen perusväreistä poikkeavien värien sävyä, kylläisyyttä ja valoisuutta voi muokata mieleisekseen (kuva 8).

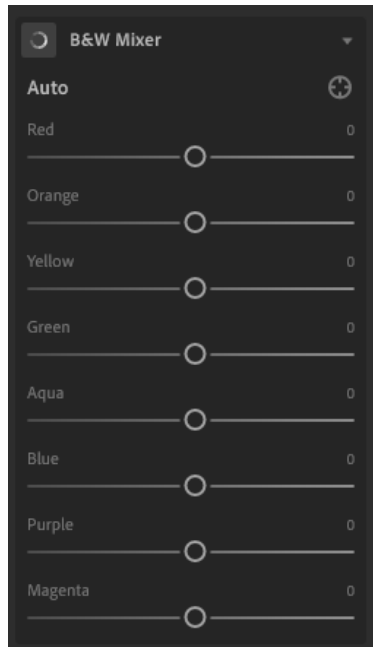
Yksityiskohtainen kuvan värien säätäminen tekee työskentelystä helppoa ja mielekästä. Säädinten yläkulmassa oikealla olevaa kohdistinta (*target adjustment*) painamalla pääsee muokkaamaan kuvan värejä hyvin samalla tavalla kuin valkotasapainon pipettiominaisuudella. Kohdistimesta painamisen jälkeen viedään hiiri kuvan päälle ja raahataan sitä sen värin päällä, jonka sävyä halutaan muokata. Alas tulee valikko, josta pystyy valitsemaan, säädetäänkö värin sävyä, kylläisyyttä vai voimakkuutta (*luminance*).

Kuva 8. Värikanavien HSL-säätimet (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

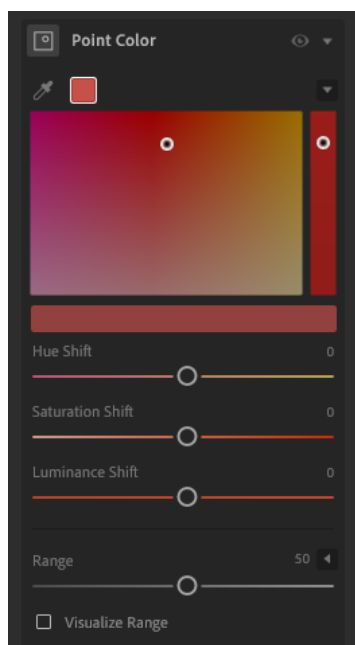
Mikäli kuvasta halutaan tehdä Lightroomissa mustavalkokuva, tulee histogrammin alapuolella näkyvistä napeista painaa kohtaa B&W, tai vaihtoehtoisesti valita profiilivalikosta Adobe Monochrome, joka muuttaa kuvan värien ja sävyjen säätövalikot mustavalkokuvalle sopivaksi (kuva 9).

Valikko toimii niin, että jos siitä säädetään esimerkiksi punaista sävyä tummemmaksi tai vaaleammaksi, se säätää kuvasta niitä kohtia, jotka alkuperäisessä värillisessä kuvassa olivat punaisia. Tämä on ainoa säätövalikko, joka eroaa värillisen ja mustavalkokuvan välillä, muuten valikot ovat samanlaiset riippumatta kuvan väriprofiilista. (Gibson 2024.)

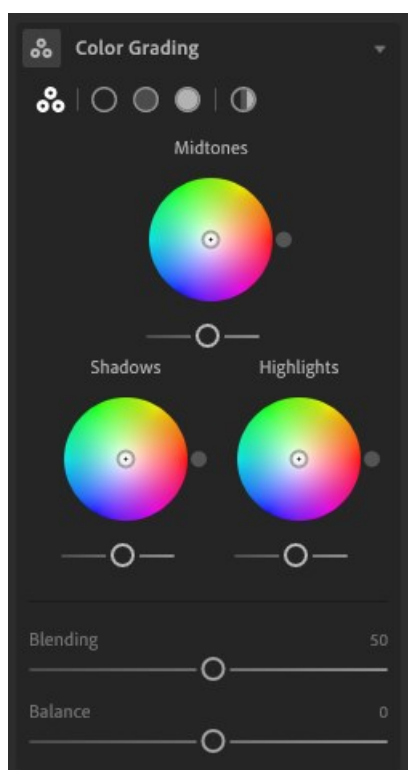
Kuva 9. Tältä näyttävät mustavalkokuvan värien säätimet (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

HSL-perusvalikon jälkeen tulee vieläkin yksityiskohtaisempi point color -valikko kuvan sisältämille yksittäisille väreille. Tässä kohtaa mukana on sävysäätöjen perusvalikosta tuttu pipettiominaisuus. Pipetillä klikataan kuvan mitä tahansa väriä, jolloin väri ilmestyy kuvan 10 osoittamalla tavalla valikkoon ja sitä voidaan säätää HSL-valikosta tutuilla ominaisuuksilla. Kuvassa 10 näkyy valikko sen jälkeen, kun olen klikannut kuvasta punertavaa sävyä. Liukusäädinten jälkeen määritellään vielä tämän halutun värin peittoalue (*range*) eli vahvuus.

Kuva 10. Värimäärittely voidaan tehdä todella yksityiskohtaisesti (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

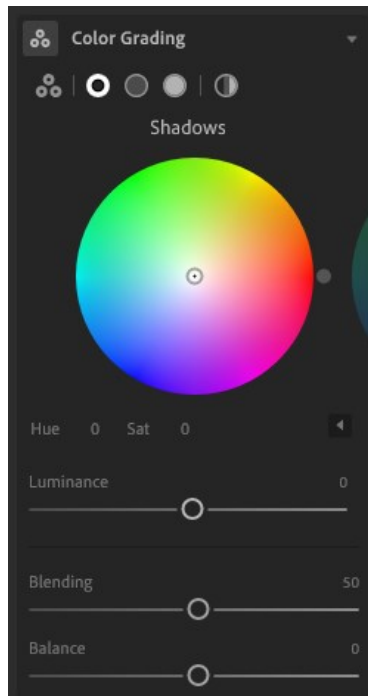
Viimeisenä vaihtoehtona värien määrittelylle on color grading -työkalu (kuva 11), jossa on kolme erilaista väriympyrää. Ylin ympyrä sisältää keskisävyt (*midtones*) ja sen alapuolella on väriympyrät varjoille (*shadows*) ja huippuvaloille (*highlights*). Mitä kauemmaksi ympyröiden keskipisteestä siirrytään, sitä enemmän saturaatiota kuvaan tulee. Kuvissa on monia erilaisia keskisävyjä, joten keskisävyyn väriympyrällä saadaan tehtyä huomattavia muutoksia kuvan värimaailmaan. Varjot ja kohokohdat voidaan säätää niin, että ne yhdessä luovat jonkinlaisen efektin kuvalle. (Tanner 2024b.) Muun muassa cross process -filtteristä tunnettu vanhan filmikuvan tyylinen värimaailma saadaan säätämällä varjoja keltaisemmiksi ja huippuvaloja sinisemmiksi. Väriympyröiden alta voidaan vielä säätää näiden muutosten voimakkuutta kuvassa.

Kuva 11. Color grading -työkalu (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

Väriympyröiden yläpuolella näkyvistä pienistä palloista päästään vielä erikseen jokaiseen kolmeen mainittuun väriympyrään ja niiden sävyjen yksityiskohtaisempaan muokkaamiseen. Kuten kuvasta 12 näkee, ympyrän

alapuolella näkyvät sävyn ja saturaation arvot numeroina ja niiden alla on vielä liukusäätimet, joista voidaan valita kunkin efektin valoisuus, rajojen sulautuvuus (*blending*) viereisiin värisävyihin sekä tasapaino (*balance*), joka määrittää sen, miten värit tasapainottuvat varjojen ja huippuvalojen välillä (Tanner 2024b).

Kuva 12. Jokaiselle color grading -säädölle on vielä erikseen omat alavalikot (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

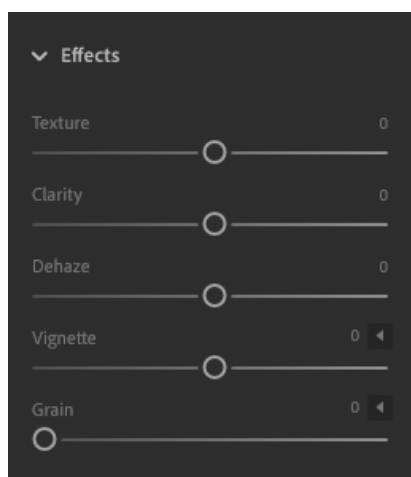
Color grading -työkalu mahdollistaa sekä korjaavan, että taiteellisen värimäärityksen. Korjaavalla värimäärityksellä tarkoitetaan kuvalle tehtävää neutraalia ja hienovaraista värimääritystä, jonka tarkoitus on korjata raakakuvan sävyjä todellisuuden mukaisesti. Taiteellisella värimäärityksellä puolestaan tarkoitetaan värimääritystä, joka luo kokonaan uuden ilmeen kuvalle. (Tanner 2024b.) Esimerkiksi aiemmin mainitsemani cross process -filterin kaltainen värimääritys on taiteellista värimääritystä.

5.2.3 Erikoistehosteet

Tehosteiden ja muiden visuaalista ilmettä paljonkin muuttavien asetusten käyttö olisi järkevää tehdä vasta sitten kun kuvaan on tehty ensin peruskorjaukset. Effects-paneelistä löytyy paljon sellaisia tehosteita, joiden avulla kuviin saa helposti luovaa epätäydellisyyttä (Karhulahti 2011, 102). Lightroomin

tehostevalikosta pystyy halutessaan lisäämään kuvaan tekstuuria (*texture*) ja selkeyttä, sekä poistamaan sumua dehaze -säätimellä. Vinjetin ja rakeisuuden lisääminen on myös mahdollista. (kuva 13.)

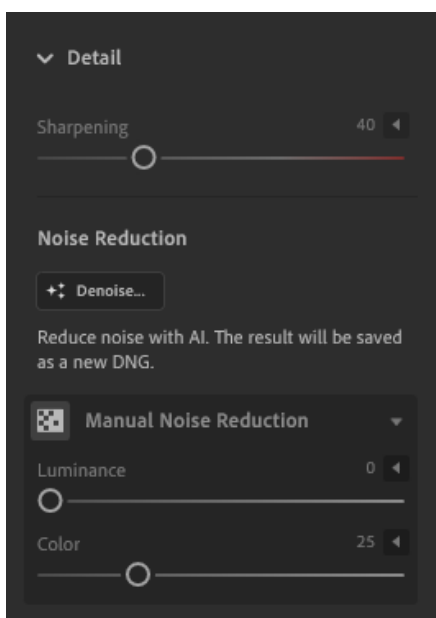
Tekstuurin ja selkeyden lisääminen korostaa kuvien yksityiskohtia ja tekee niistä terävämmät. Tekstuurisäädintä voidaan kuitenkin hyödyntää myös pintojen, kuten ihon pehmentämiseen, jolloin tekstuuria säädetään miinuksien puolelle. Dehaze -säädintä pystyy parhaiten hyödyntämään maisemakuvien jälkikäsitelyssä, sillä se poistaa sumua ja utua samalla tuoden taivaan omia värejä esiin. Vaikka kuvassa ei näkyisi sumua niin dehazea voidaan silti käyttää tehosteena, mikäli kuvaan halutaan lisätä tai siitä halutaan vähentää kontrastisuutta. (Winter 2021.) Mikäli kuva rajataan uudelleen ja siihen halutaan alkuperäisen kuvan reunoilla näkyvä objektiivin aiheuttama tummentuma, eli vinjetti, voidaan se luoda keinotekoisesti lightroomissa. Säätimellä saadaan pehmeät kehukset sen vaikuttamatta kuvan keskiosaan. Reunuksista voidaan tehdä joko tummat tai vaaleat riippuen siitä millainen lopputulos kuvaan halutaan. (Adobe 2022.) Rakeisuuden lisäämisellä voidaan luoda kuvaan filmikuvia jäljittelevä ilme.

Kuva 13. Lightroomin efektivalikossa on kuvan viimeistelyyn tarkoitettuja säätimiä (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

Viimeisenä käyn läpi perusvalikon yksityiskohdat -valikon, josta määritellään kuvan terävyys sekä kohinanpoisto. Nämä kaksi ovat yhtä yksinkertaisia kuin aiemmatkin säätimet, sillä miellyttävän lopputuloksen pystyy näkemään silmämääräisesti eikä se vaadi samanlaista tarkkuutta kuin sävyjen säätäminen.

Terävyyden lisääminen tuo kuvan yksityiskohtiin kontrastia, joka luo efektin teräväpiirtoisesta kuvasta (Ramirez 2022). Tekstuurin, selkeyden ja terävyyden lisäämisessä on vaarana se, että kuvasta tulee liian muokatun näköinen, jolloin kuva ei näytä enää realistiselta. Jokaista ominaisuutta kannattaa siis säätää aluksi vähän ja lisätä tarpeen mukaan. Terävyyden jälkeen säädetään kohinanpoiston voimakkuus. Kuvasta 14 näkyy, että kohinanpoisto on mahdollista suorittaa joko tekoälyn tekemänä tai säätää itse manuaalisesti.

Kuva 14. Tältä näyttää terävyyden ja kohinanpoiston säätimet (Kuvakaappaus Adobe Lightroom).

Valokuvissa esiintyy kahdenlaista kohinaa, luminanssikohinaa sekä värikohinaa. Luminanssikohinan, eli kuvan harmaasävyjen kohinan, vähentäminen poistaa kuvista rakeisuutta. Värikohinan vähentäminen puolestaan poistaa kuvista punaisia, vihreitä ja sinisiä pisteitä tai pikseleitä. (Lattu 2024.)

6 Toiminnallinen osuus

6.1 Aloitusprosessi

Toteutin tämän opinnäytetyön toiminnallisen osuuden eli keikkakuvaamisen Joensuun Ilosaassa järjestetyssä Ilovaarirockissa 7.–8.7.2023. Kaikista kesän tapahtumista Ilovaarirock valikoitui itselleni mieluisimmaksi kuvauspaikaksi, sillä minulla oli jo aiempaa kokemusta sieltä asiakkaana. Jo aikaisempina vuosina tykästyin siihen, että vaikka festivaali on pienempi, siellä on silti nimekkäitä esiintyjä. Ilovaarirockin ajankohta on myös kiinnostava, sillä se järjestetään aina viikkoa ennen Ilosaarirockia, joten festivaali toimii ikään kuin etkoina Joensuun suurimmalle musiikkitapahtumalle. Ensimmäistä kertaa festivaaliympäristössä kuvaaminen tuntui itselle sopivalta tämän kokoluokan tapahtumassa.

Prosessin ensimmäinen vaihe oli kysyä tapahtuman järjestäjältä lupa tapahtumassa kuvaamiseen ja kuvien julkaisuun netissä omilla somekanavillani ja tässä opinnäytetyössä. Laitoin järjestäjälle sähköpostia asiasta, johon sain myöntävän vastauksen ja kirjoitimme sopimukset. Annoin järjestäjätaholle myös luvan käyttää ottamiani kuvia esimerkiksi tulevassa markkinoinnissa, mikäli tarve on. Kirjoitettuamme sopimukset kesäkuussa minulla oli vielä useampi viikko aikaa festivaaliviikonloppuun, joten käytin ajan hyödyksi ja opiskelin kamerani asetuksia niin teoriassa, kuin käytännössä, sekä luin vinkkejä liikkuvan kohteen kuvaamiseen.

Tapahtuman ajaksi sain itselleni mediapassin, joka oikeutti festivaalin kumpanakin päivänä pääsyn festivaalialueelle, sekä kuvauspittiin jokaisen artistin kolmen ensimmäisen kappaleen ajaksi. Ilovaarirock -viikonloppu oli itselle ensimmäinen kerta, kun olin minkäänlaisessa tapahtumassa kuvaamassa muun median joukossa. Jännitys uudesta tilanteesta näkyi omassa käytöksessäni, sillä pysyin kuvaustilanteissa enemmän taka-alalla, jotta niin sanotut oikeat valokuvaajat saivat tarvitsevansa kuvat. Vaikka tässä olin itse luonut omassa päässäni asetelman, että en ole samassa arvossa ammattikuvaajien kanssa, niin toisaalta tämä taka-alalle jättäytyminen joissain kohtaa oli tietoinen kuvausetiikan mukaan tehty valinta, jossa annoin tilaa myös

muille kuvaajille. Kuvaustilanteessa kuvaajan on tärkeää huomioida muut valokuvaajat eikä pilata heidän työskentelymahdollisuuksiaan tulemalla heidän tielleen tai nostamalla kameraa toisen kuva-alalle (Lehtinen & Vilén 2012, 7).

En asettanut viikonloppuna kuvatuille kuville kunnianhimoisia tavoitteita etukäteen, sillä tiesin, että se lisäisi painetta kuvien onnistumiselle ja rentous kuvaamisesta häviäisi. Itselle tosin aikataulullisesti tämä viikonloppu oli paras kuvaamiseen, joten pieni alitajuntainen paine onnistumisesta kuitenkin oli. Kun nyt muutamia kuukausia myöhemmin katson kuvia, näen selkeän kehityskaaren ensimmäisen ja toisen päivän kuvista. Kuvaamieni kuvien määrä vaihteli keikan mukaan. Turmion Kättilöiden ja Mustaschin keikoilta kuvasin noin 300 kuvaa keikkaa kohden ja muiden artistien keikkojen kuvamäärät vaihtelivat 150 ja 200 välillä. Edellä mainituista poikkeuksena vielä J. Karjalainen, jonka keikalta sain taltioitua noin 50 kuvaa.

Sekä perjantaina että lauantaina kuvasin kumpanakin päivänä kolme eri yhtyettä. Sääolosuhteet vaihtelivat aurinkoisesta sateiseen sekä valoisasta pimeään. Heinäkuun alussa kesäyöt olivat jo hämärtyneet sen verran, että ainoat valonlähteet kuvaamiseen olivat lavalla olleet esiintymisvalot. Kokonaisuudessaan Ilovaarirockin kuvaaminen kuvauspitistä oli antoisa kokemus, sillä sain tätä kautta ensikosketuksen ammattimaiseen kuvausympäristöön ja siihen, miten festivaalilla kuvaaminen käytännössä toimii.

6.2 Sami Yaffa

Festivaaliviikonlopun ensimmäinen esiintyjä oli Sami Yaffa yhtyeineen. Kyseisen keikan aikana ottamiani kuvia katsoessa pystyn aistimaan vielä uudesta tilanteesta johtuvan varovaisuuden ja hermostuneisuuden, sillä olen ottanut hyvin kuvat hyvin kaukaa lavan reunasta, sekä vaihtanut kameran asetuksia miltei joka kuvassa erilaiseksi. Tässä kohtaa muistan, että mielessäni kävi se tyypillinen ajatus, että korjaan kuvatessa tapahtuvat virheet sitten kuvankäsittelyssä. Kuitenkin aika pian ymmärsin, ettei edes kuvankäsittely pelasta, jos kuvauskulma on huono tai kuvassa tapahtuu paljon kaikkea siihen kuulumatonta.

Ensimmäisen keikan aikana Ilovaarirockissa kuvatessa tuli tehtyä paljon aloittelijan virheitä (kuva 15). Kuvassa on näkyvillä liian paljon ylimääräisiä elementtejä, jonka takia kokonaisuus on sekava ja katsojan huomio kiinnittyy ensimmäisenä laulajan sijaan hänen ympärillensä tapahtuviin asioihin.

Kuvaa ottaessani koitin taltioida hetken, jossa mikki ei ole laulajan naaman edessä ja tämä kitaransoitto hetki toikin siihen oivan mahdollisuuden. Tässä on kuitenkin käynyt niin, että mikkiteline on sijoittunut laulajan takana olevan basistin eteen, joka ikään kuin jakaa tämän henkilön kahtia. Aloittelijan virheeksi voisi tässä sanoa siis sitäkin, että olen keskittynyt kuvatessa vain yhteen henkilöön ja unohtanut tarkistaa, mitä kaikkea muuta kuvaan tallentuu.

Kuvan olisi voinut ottaa lähempää lavan edustaa ja samalla myös hyödyntää kamerassa olleen 24-105mm objektiivin mahdollistamaa pidempää polttoväliä. Kuvaa ottaessa polttoväli on ollut vain 80mm joten rajaus ei ole kovin tiukka ja se on johtanut siihen, että kuvassa näkyy liian paljon siihen kuulumatonta. Kamerassa ISO-arvo on ollut 2000, aukko f/5.6 ja valotusaika 1/320 sekuntia. Kuvaan ei ole tehty jälkikäsittelyä, sillä otin sen esiin ainoastaan esimerkkinä siitä, miten paljon vaikutusta kuvan kokonaisuudella on sen onnistumiseen.

Kuva 15. Tähän keikkakuvaan taltioitui paljon elementtejä.

Kuvassa 16 on otettu kuvaan Sami Yaffan kosketinsoittaja. Nyt kun tarkastelen kuvan sommittelua, niin huomasin, että olisin voinut hyödyntää kosketinsoittajan takaa viistosti osoittavaa valoa niin, että olisin siirtynyt kuvaamaan lähemmäksi lavaa hieman vasemmalle ja alaviistoon, jolloin takana oleva valo olisi piirtänyt ikään kuin hohtavat ääriviivat kosketinsoittajalle. Tämä valolla ääriviivojen tekeminen on tuttua myös studion kolmipistevalaisusta, jossa takana oleva hiusvalo piirtää henkilölle ääriviivat ja näin kohde erottuu paremmin taustasta (Lehtinen 2019).

Kuva 16. Kosketinsoittaja otti kontaktia yleisöön.

Kamerassa ISO-arvo on ollut 800, aukko $f/5.6$ ja valotusaika $1/320$ sekuntia. Alkuperäisestä raw-kuvasta on tullut näillä kameran asetuksilla aika pimeä. En usko, että kuvanlaatu olisi huonontunut, vaikka olisin nostanut ISO-arvoa reilusti ylöspäin. Kuvankäsittelyssä olen histogrammin avulla korjannut kuvan valotusta

niin, että kuvan yksityiskohdat tulevat enemmän esiin ja kuva on kirkkaampi.
Rajasin kuvaa tiiviimmäksi niin, että henkilö on kuvan pääosassa.

6.3 Turmion Kätilöt

Turmion Kätilöiden keikalla tunsin oloni kaikista varmimmaksi kuvaamisen suhteen, sillä minulla oli hyvä käsitys keikan kulusta ja siitä, mihin minun tulisi kolmen ensimmäisen kappaleen aikana kiinnittää huomioni. Olen nähnyt bändin miltei kymmenen kertaa esiintymässä, joten tiesin suurin piirtein, millainen keikasta tulee ja millaisia esiintyjä bändin jäsenet ovat. Olin myös etukäteen tutkinut netistä millaiset settilistat bändillä on ollut aikaisemmillä keikoillaan, ja tämä llovaarirockin keikka ei poikennut kappaleiden osalta näistä aiemmista keikoista. Tietysti olin edelleen hyvin jännittynyt, sillä tämä oli vasta toinen keikka, jota viikonlopun aikana kuvasin. Pientä jännittyneisyyttä ei myöskään auttanut tihkusade, joka välillä muuttui kaatosateeksi ja jouduin pelkäämään kamerani puolesta. Olin kyllä suojannut kamerani kahdella läpinäkyvällä muovipussilla ja se suojasi kameraa hyvin, mutta lavan ollessa korkeammalla kuin minä itse, en voinut välttyä pisaroilta objektiivin linssissä, kun osoitin kameraa ylöspäin lavaa kohti.

Kuvassa 17 näkyy, miten Turmion Kätilöiden basisti ottaa katsekontaktin suoraan kuvaajaan, eli minuun. Tilanne tuli niin yllättäen, etten ehtinyt katsoa muuta kuin sen, että tarkennus osuu basistin kasvoihin. Tässä tapahtui aiemmin mainitsemani kohdattu hetki (Leskelä 2009, 37), jossa tärkeämpää oli saada kuva otettua, kuin alkaa vaihtamaan kuvauspaikkaa tai sommittelua, sillä kohdattu hetki olisi muuten ehtinyt muuttua menetetyksi hetkeksi (Leskelä 2009, 45). Tämän takia kuvan oikeaan alareunaan on jäänyt näkyviin tarralla varustettu tuuletin, joka tietysti kiinnittää huomion itseensä.

Kuva 17. Kuvaajan tulee olla koko ajan tilanteessa mukana, jotta tällaiset tilanteet eivät mene ohi.

Kuvaa ottaessa ISO-arvo on ollut 1600, aukko f/8 ja valotusaika 1/320, sekä polttoväli 78mm. Kuva jäi näillä asetuksilla aika pimeäksi, mutta Lightroomissa säädin valoisuutta ylöspäin ja vaalensin tummia kohtia, jotta kuvan kohde erottuu paremmin. Kuvassa on niin monia eri värisävyjä, että koin helpommaksi säätää värejä suoraan kuvaa klikkaamalla kohdistimen avulla. Kuvaan 17 en lähtenyt tekemään mitään taiteellisempaa kuvankäsittelyä, vaan jätin sen lähelle sitä, millainen se alun perin oli.

Turmion Kätilöiden keikalla kuvatut kuvat onnistuivat mielestäni hyvin, sillä kuvat eivät toistaneet itseään vaan jokaisessa niissä tapahtui jotain uutta. Kuvaan 18 tein vähän monipuolisemman jälkikäsitteilyn hyödyntäen värisäätöjen ominaisuuksia. Linssiin tippuneet sadepisarot eivät ole tarkentuneet, joten

heijastuessaan valoa vasten ne luovat erikoisen visuaalisen elementin kuvaan. Kyse ei kuitenkaan ole yleisesti käytetystä lyhyellä syväterävyysalueella luodusta bokeh-efektistä, jossa taustan syväterävyysalueen ulkopuolella olevat epäterävät elementit muodostavat vastaavanlaisia ympyräkuvioita. Kuvassani efektin luovat linssissä kiinni olevat vesipisarot, mikä mielestäni korostaa hienosti kuvan tunnelmaa.

Kuva 18. Keikkakuviin saa persoonallisuutta kokeilemalla erilaisia säätöjä kuvan jälkikäsittelyssä.

Otin keltaisen ja oranssin sävyistä saturaatiota hieman pois ja säädin sävyjen valoisuutta hieman tummemmaksi. Kuvassa vasemmalla näkyi mikkiteline, jonka rajasin pois. Tähän kuvaan onnistuin tallentamaan basistin katsekontaktin laulajaan, mikä saa katsojalle tunteen siitä, että keikalla esiinnyttäen ja otetaan kontaktia toisiinsa. Kuvaa ottaessa ISO-arvo on ollut vain 640, aukko f/6.3 ja valotusaika 1/320. ISO-arvoa olisin hyvin voinut nostaa suuremmaksi, jolloin kuvasta olisi tullut valoisampi. Valotusajan halusin pitää pienenä, jotta kuvassa näkyvä liike pysähtyisi mahdollisimman hyvin.

6.4 Mustasch

Perjantaina lähempänä keskiyötä esiintymisvuorossa oli Mustasch. Ilta oli jo hämärtynyt niin pimeäksi, ettei lavalla olleiden valojen lisäksi kuviin saanut enää muuta valonlähdettä. Pimeällä kuvaaminen osoittautui vaikeaksi tehtäväksi, joten kuvasaldo tältä keikalta oli suhteellisen pieni. Tarkentamisen kanssa oli ongelmia ja sinipunaisena välkkyvät valot tekivät näissä olosuhteissa kuvaamisesta entistäkin hankalampaa. En kuvaustilanteessa tajunnut kokeilla manuaalitarkennusta, vaan koitin saada kuvat onnistumaan automaattitarkennuksen kanssa. Jälkeenpäin mietittynä en olisi menettänyt mitään, vaikka olisin käyttänyt hetken siihen, että olisin säätänyt manuaalitarkennuksen kohdilleen. Tällöin kuvat olisivat jopa saattaneet onnistua paremmin. Kuva 19 on otettu kauempaa lavan reunasta, sillä minulla kesti keikan alussa sen verran pitkään vaihdella kameran asetuksia kuvien ottamisen ja niiden tarkastelun välissä, että päästin mieluummin ammattilaiset hoitamaan työnsä lavan reunaan. Kuvassa näkyy laulajaa ja kitaraa kohti heijastava valo, jonka ansiosta laulaja erottuu pimeästä taustasta hyvin ja kasvot näkyvät yksityiskohtaisemmin kuin sinisen valon osoittaessa kohti. Pidän kuvan yksinkertaisesta yleiskuvamaisesta tyylistä. Mielestäni tiukka lähikuva laulajasta olisi laimentanut kuvan tunnelmaa, sillä silloin laulajan kitara ja tatuoinnit olisivat rajautuneet pois näkyvistä.

Kuva 19. Pimeällä kuvaaminen korostaa käytettävissä olevien valonlähteiden tärkeyttä.

Kuvaa ottaessa ISO-arvo on ollut 2000, aukko f/5.6 ja valotusaika 1/250. En käsitellyt kuvaa muuten kuin pienentämällä hieman oranssin saturaatiota ja lisäämällä vinjettiä, sillä koin että tämä kuva näyttää parhaimmalta lähellä alkuperäistä versiota. Kuvatessa sommitelma ei ole ollut paras mahdollinen, sillä laulajan jalat leikkaantuvat kuvasta pois juuri nivelten kohdilta.

6.5 Don Johnson Big Band

Don Johnson Big Bandin keikan kuvaaminen sujui samalla rutiinilla kuin aiemmatkin. Tosin, minulle tuli kiire valmistautua tähän seuraavan päivän ensimmäiseen kuvaamaani keikkaan, joten en ollut miettinyt etukäteen millaisen lopputuloksen kuviin haluan. Koska minulla ei ollut selkeää suunnitelmaa kuvatessa, ei kuvistakaan tullut kovin mielenkiintoisia, sillä keskityin lähinnä kuvaamaan laulajaa henkilökuvatyylistä läheltä. Keikka oli vauhdikas ja artisti liikkui paljon lavan päästä toiseen, joten liikuin itse myös aika paljon lavan edustalla sen sijaan että olisin jäänyt odottamaan paikoilleni sopivan tilanteen syntymistä kameran edessä.

Kuvaan 20 halusin kuvankäsittelyn avulla luoda hillityt sävyt ja hyödyntää omissa kuvissa suosimaani muokkaustyyliä, eli mattaefektiä. Efektin tarkoituksena on vähentää kuvan tummien alueiden kontrastia ja vähentää valkoisten alueiden valoisuutta, eli ikään kuin häivyttää kuvasta kirkkautta pois.

Kuva 20. Tummat ja tasaiset sävyt luovat mattaefektin.

Tämän lopputuloksen saavuttamiseen jouduin säätämään lähes kaikkia perusasetuksia, jotta kuvasta syntyi sellainen, kun halusin. Pistekäyrän avulla tummia alueita säätämällä saatiin kuvaan isoin muutos aikaseksi. Kuvaa ottaessa ISO-arvo oli 250, aukko f/5.6 ja valotusaika 1/320.

6.6 Jonna Tervomaan Suljettu Sydän

Jonna Tervomaan keikalla olosuhteet olivat valoisat, sillä ensimmäistä kertaa viikonlopun aikana aurinko näyttäytyi kunnolla. Tässä kohtaa huomasin, että osa niistä kuvista, joissa laulajaan osui aurinko, olivat ylivalottuneita etenkin laulajan valkean paidan kohdalta. Lavan seinät peittivät kuitenkin juuri sopivasti auringon niin, että suurimman osan keikasta laulaja sekä bändin jäsenet olivat sopivasti poissa suorasta auringonpaisteesta, jolloin valo oli tasaisempi.

Tällä keikalla aloittelevalla keikkakuvaajalle haastetta tarjosi keikan energisyys ja laulajan nopeatahtinen liikkuminen lavalla. Jouduin käyttämään aikaa kameran asetusten säätämiseen, joten se myös vaikutti keikalla kuvattujen kuvien määrään. Jouduin muun muassa säätämään valotuksesta sopivan, sillä

olin kaikki aiemmat keikat kuvannut harmaassa ja pimeähkössä ympäristössä ja nyt tarvitsin sopivat säädöt auringonpaisteessa kuvaamiseen. Valotusajasta piti myös saada tarpeeksi nopea, jotta laulajan liike pysähtyisi kuvissa. Kuvassa 21 vasemmalle alareunaan on jäänyt kitaristin olkapää ja hieman kitaraa näkyviin. Lightroomissa tämän editoiminen pois onnistuisi helposti, mutta elementin poistaminen kuvasta olisi laskettavissa kuvamanipulaatioksi, joten jätin kitaristin näkyviin kuvaan. Kuvan jälkikäsittelyssä ei ole siis käytetty muuta kuin valo- ja värisäätimiä.

Kuva 21. Värikkäät valot korostuvat tässä kuvassa.

Nostin valojen saturaatiota ylöspäin ja korjasin kuvaa niin, että siinä ei ole yli- tai alivalottuneita kohtia. Kuva 21 on reunoilta tumma, mutta halusin korostaa

tummuutta lisäämällä vinjettiä, jolloin myös valojen värit korostuvat kuvassa. Kameran asetukset ovat kuvaa ottaessa olleet: ISO-arvo: 200, aukko: f/5.6 ja valotusaika: 1/500.

6.7 J. Karjalainen

Viikonlopun aikana artisteilla ei ollut lisäohjeistusta medialle, lukuun ottamatta J. Karjalaista, jonka kohdalla esitystä sai kuvata ainoastaan kuvauspitin ulkoreunoilta, jolloin kohtisuoraan kuvaaminen oli mahdotonta, ellei olisi siirtynyt yleisön joukkoon. Kuvauspitin reunalta kuvatessa 24–105 mm:n objektiivissani ei riittänyt enää isoimmallakaan eli 105mm polttovälillä resurssit artistin tiukkaan rajaamiseen, vaan laulajan lisäksi kuvaan 22 tallentui paljon ylimääräisiä asioita, kuten takahuone, varasoittimia ja taustahenkilöitä. Kuvalle ei ole tehty kuvankäsittelyä, sillä nostin sen esiin esimerkikuvana.

Kuva 22. J. Karjalaisen keikalla medialle oli annettu kuvausohjeet.

Koen, että J. Karjalaisen ja Sami Yaffan keikan aikana opin eniten uutta, sillä kummassakin tilanteessa oli itselle jotain ennenkokematonta ja kuvaaminen olikin haastavampaa kuin olin etukäteen ajatellut sen olevan. J. Karjalaisen keikalla kuvaaminen oli hyvä muistutus siitä, että myös odottamattomia tilanteita voi syntyä, ja kuvaajan tulisi aina varmistaa etukäteen keikkaa koskevat kuvaussäännöt kunkin artistin kohdalla. Tässä ratkaisuna olisi toiminut se, että olisin ennen keikan alkua ollut lähellä eturiviä yleisön joukossa, jolloin parempien kuvien saaminen olisi onnistunut. Kameran asetukset ovat kuvaa ottaessa olleet seuraavanlaiset: ISO: 1250, aukko f/5.6 ja valotusaika 1/250.

7 Pohdinta

On vaikea määritellä yksiselitteisesti sitä, millainen kuva on onnistunut tai millainen on epäonnistunut kuva, sillä kuvaajalle ja katsojalle kuvan tarkastelu on aina subjektiivinen kokemus. Mielestäni kuvan käyttötarkoitus on hyvä mittari sille, onko kuvaan onnistuttu taltioimaan ne elementit, jotka ovat tärkeitä kuvan lopputuloksen onnistumisen kannalta. Esimerkiksi lehteen kuvatussa uutiskuvassa tulee olla jokin yhdistävä tekijä artikkelin tekstiin, jotta kuva täydentää kontekstia (Rasmussen 2023). Uutiskuvassa tärkeää on sen sanoma ja autenttisuus, kun taas esimerkiksi Instagram on tyyliltään sellainen alusta, jonne jokainen käyttäjä voi vapaasti jakaa mieleisiään kuvia. Instagramissa on siis sallittua jakaa esimerkiksi kuvia, joissa on käytetty kuvamanipulaatiota.

Vaikka julkaisualusta ja kuvan käyttötarkoitus säätelevät kuvan tyyliä, ei ole olemassa tiettyä sääntöä sille, mikä tekee kuvasta hyvän. Kuitenkin voidaan pohtia kuvaa siitä näkökulmasta, miten moni perusasia on kohdillaan kuvassa. Näitä ovat muun muassa kuvan valotus, sommittelu, sävyt ja ajoitus. Näiden teknisten ominaisuuksien lisäksi kuvaajan tapa lähestyä kuvaamaansa kohdetta vaikuttaa lopputulokseen. (Landwer-Johan 2024.)

Mielestäni kuvasta tulee epäonnistunut silloin, jos jokin peruselementeistä ei ole kohdillaan. Esimerkiksi ylimääräiset kuvan aiheeseen liittymättömät elementit vievät huomion pois kuvan pääkohteesta. Liian pitkän suljinajan takia tärähtänyt kuva tai väärään kohtaan kohdennettu tarkennus syövät myös kuvasta mielenkiintoa. Nämä ovat yleensä aloittelevan kuvaajan virheitä, jotka korjaantuvat harjoittelemalla. Kuvaa tulee kuitenkin edelleen tulkita sen käyttötarkoituksen mukaan. Mainitsemani asiat tekevät kuvasta epäonnistuneen silloin, jos kyseisten elementtien on ollut tarkoitus onnistua. Viimeisen parin vuoden sisällä Instagramissa on ollut kasvava trendi julkaista kuvia, jotka ovat heilahtaneita ja sumuisia (Moss 2022). Näitä Instagramissa näkemiäni kuvia en sanoisi epäonnistuneeksi, koska kuvaustyyli on tarkoituksellinen.

Raportissa esittelemäni kameran ja Lightroomin kuvankäsittelyominaisuuksien osaaminen ja niiden hyödyntäminen edesauttaa laadukkaan kuvan taltioimisessa ja jälkikäsittelyssä. Kuten aiemmin mainitsin, onnistunut valokuva on subjektiivinen käsite. Tämän lisäksi on muistettava se, että mielenkiintoinen kuvausaihe tai kallis kamera eivät automaattisesti tee kuvasta hyvää, vaan siihen vaaditaan myös kuvaajan omaa tietoa ja taitoa (Landwer-Johan 2024).

Tämä opinnäytetyö nitoo yhteen oman ammatillisen kehittymiseni ja sen ohella vinkkien antamisen lukijalle liittyen kameran tekniikkaan, kuvaustilanteisiin ja kuvankäsittelyyn. Tutkimuksellista näkökulmaa tukevat tekemäni havainnot nimenomaan siitä perspektiivistä, että olen media-alalle valmistuva opiskelija, jolla ei ole vielä paljoa kokemusta alan töistä, joten havainnot uusista ja jännittävästä tilanteista ovat hyvin totuudenmukaisia. Havainnot ja kerronta valokuvaajana toimimisesta ja uusien asioiden sisäistämisestä käytännön tekemisen kautta tuo konkreettisesti näkyviin prosessin aikana tapahtuneen kehityksen. Työn tekeminen auttoi tarkastelemaan kuvaamista eri näkökulmista ja kiinnittämään tarkempaa huomiota kuvankäsittelyn tarjoamiin mahdollisuuksiin. Toiminnallisen osuuden aikana huomasin, että omia kuvia analysoimalla ja kameran asetuksia läpikäymällä pystyy myös hyvin tarkastelemaan sitä, mitä tekisi kuvatessa toisin ja millaiset asetukset parhaiten toimivat kuvaustilanteissa.

Lopputulosta tarkastellessa huomasin, että alun jännitys uudeltaisesta kuvaustilanteesta näkyi myös kuvien laadussa, sillä esimerkiksi ensimmäisen keikan aikana olin hieman varovaisempi ja pysyin kauempana lavan reunasta. Kuvissa ei varsinaisesti ollut mitään kiinnekohtaa tai mielenkiintoista sommittelua, vaan ne olivat aika vaatimattomia ja jopa tylsiä. Tämä varovaisuus kuitenkin lähti, mitä enemmän keikkoja olin viikonlopun aikana kuvannut. Keikkoja kuvatessa olin itse aktiivinen ja liikuin paljon lavan edustalla kokeillen erilaisia asetuksia ja sommitelmia. Koska olin ensimmäistä kertaa kuvaamassa kuvauspitissä, koin tämän kuvaustyylin helpommaksi, kuin sen, että olisin odottanut ratkaisevaa hetkeä (Rubin 2022) ja pysynyt aloillani.

Opinnäytetyöprosessissani tein toiminnallisen osuuden ensin, minkä jälkeen kirjoitin raportin. Opiskeltuani aiheen kirjallisuutta ja luettuani lukuisia nettiartikkeleita kuvaamisprosessin jälkeen, koen, että opinnäytetyön kuvia

kuvatessani minulta puuttui paljon tärkeää tietoa ja taitoa. Mikäli nyt menisin uudestaan kuvaamaan, tekisin monia asioita eri tavalla. Käyn näitä asioita työssäni läpi. Yksi huomioista oli muun muassa se, että vaikka kokeilin monia erilaisia kameran asetuksia kuvatessa, olisi siellä silti parannettavaa esimerkiksi ISO-arvon käytön kanssa. ISO-arvon nostaminen olisi auttanut siinä, että olisin voinut pienentää valotusaikaa ja taltioida kuviin pysäytetyn liikkeen ilman, että kuvista olisi tullut liian hämääriä (Rajala 2024a).

Toisaalta olisin voinut olla kokeilevampi asetusten kanssa, ja testata mitä olisi tapahtunut esimerkiksi valotusaikaa pidentämällä, jolloin liike olisi jäänyt kuvaan näkyviin. Tätä olisi esimerkiksi voinut kokeilla Turmion Kättilöiden keikalla, jolloin yksi solisteista heilutti hiuksiaan kappaleen tahdissa. Pitkällä valotusajalla hiusten liikerata olisi taltioitunut kuvaan epäterävänä ja se olisi luonut eloisuutta kuvaan (Rajala 2024b). Kultaisen jaon ruudukon käyttö kameran ruudulla olisi puolestaan auttanut hahmottamaan sommittelua jo kuvaustilanteessa (Punkari 2018). Paljon on siis asioita, joita oivalsin vasta raporttia kirjoittaessani, kun oppinäytetyön kuvat oli jo kuvattu, mutta nämä opitut asiat tulevat auttamaan tulevaisuudessa keikkoja tai muita tapahtumia kuvatessa.

Kuvankäsittelyä tein kuville heti kesällä keikkaviikonlopun jälkeen, mutta opittuani raportin kirjoittamisen aikana uusia asioita päädyin tekemään kuvankäsittelyt uudestaan kaikille kuville helmikuun aikana. Raw-kuvien kuvankäsittely on aina tarpeen, ja Lightroom mahdollistaa yksityiskohtaisen kuvien värien ja valojen säädön (Karhulahti 2011, 57) niin, että lopputuloksesta saa aina siistin, kun kuvankäsittely on tehty huolellisesti. Aina ei tarvitse säätää jokaista asetusta maksimiin, vaan vähempikin kuvankäsittely riittää siihen, että kuvasta tulee kiinnostava. Ei pidä kuitenkaan unohtaa taiteellista näkökulmaa, vaan rohkeasti kokeilla luovia ja erilaisia ratkaisuja sekä kuvatessa, että kuvankäsittelyssä, mikäli se sopii siihen tyyliin mitä kovalta haetaan.

Henkilökohtainen tavoite oppia ja ymmärtää uutta tämän prosessin aikana onnistui, sillä minulla on nyt paljon paremmat valmiudet kuvata keikkoja sekä ymmärtää Lightroomin säätövalikoiden merkitykset paremmin kuin aiemmin. Ensikertalaiseksi keikkakuvaajaksi suoriuduin mielestäni hyvin, ja vaikken ollut tyytyväinen kaikkiin kuvaamiini kuviin (kuvat 15 ja 22), niin opin virheiden kautta, eli myös niistä kuvista oli minulle lopulta hyötyä. Toivon, että tämä

opinnäytetyö olisi hyödyksi myös muille aiheesta kiinnostuneille opiskelijoille, jotka kaipaavat tietoa keikkakuvaamisesta ja kuvankäsittelystä.

Lähteet

- Adobe. 2022. Vignette. <https://helpx.adobe.com/fi/lightroom-classic/lightroom-key-concepts/vignette.html>. 2.3.2024.
- Adobe. 2023. Väri- ja sävysäätöjen tekeminen Camera Raw'ssa. <https://helpx.adobe.com/fi/camera-raw/using/make-color-tonal-adjustments-camera.html>. 5.4.2024.
- Ahola, K. & Hartikainen, V. 2022. Jouko Lehtolan Rock-Finlandia: valokuvia 1985–2010. Helsinki: Like.
- Britannica. 2024. Lens. <https://www.britannica.com/technology/lens-optics>. 3.3.2024.
- Canon. 2024. Canon EOS 6D Mark II - käyttöopas. https://gdlp01.c-wss.com/gds/4/0300027834/01/EOS_6D_Mark_II_Instruction_Manual_FI.pdf. 14.3.2024.
- Carlson, S.C. 2024. Golden ratio. Britannica. <https://www.britannica.com/science/golden-ratio>. 3.3.2024.
- Cutting Edger. 2023. The Ethics of Photo Retouching: An In-Depth Discussion. <https://www.cuttingedger.com/the-ethics-of-photo-retouching/>. 4.4.2024.
- Digikuva. 2024. Säädä kamera kevätkuntoon. <https://etunurkka.digikuva.fi/valokuvaustekniikka/saada-kamera-kevatkuntoon>. 20.2.2024.
- Engbo, K. 2019. Lightroom: siksi valkotasapaino vaihtelee. Digikuva. <https://digikuva.fi/kuvankasittely/photoshop-lightroom/lightroom-siksi-valkotasapaino-vaihtelee>. 26.2.2024.
- Flow Festival. 2024. FAQ - Sallitut esineet. <https://www.flowfestival.com/flow-info/faq/#sallitut-esineet>. 24.3.2024.
- Fondation Henri Cartier-Bresson. 2024. Henri Cartier-Bresson, The decisive moment. <https://www.henricartierbresson.org/publications/henri-cartier-bresson-the-decisive-moment/>. 15.3.2024.
- Gibson, A. 2024. How to Convert to Black and White in Lightroom (Quick Guide). Digital Photography School. <https://digital-photography-school.com/how-to-convert-photos-to-black-and-white-in-lightroom/>. 16.3.2024.
- Halfin, R. 2012. Voittamaton Metallica. Helsinki: Gummerus.
- Ilosaarirock. 2024. Info - Kuvaaminen. <https://ilosaarirock.fi/info/#kuvaaminen>. 24.3.2024.
- Instagram. <https://www.instagram.com/>. 14.3.2024.
- Juurikkala, V. 2006. Route 69: the 69 eyes. Helsinki: Like.
- Kamerakoulu. 2024. Objektiivit ja polttovälin merkitys valokuvauksessa. <https://kamerakoulu.fi/valokuvauksen-perusteet-objektiivit>. 15.2.2024.
- Kamps, J.H. 2012. Etsimessä: ihminen. Jyväskylä: Docendo.
- Karhulahti, M. 2011. Photoshop Lightroom. Jyväskylä: Docendo.
- Keskitalo, J. 2018. Sosiaalinen media ja musiikkibisnes: Pitääkö artistin nykyään olla sekä muusikko että jatkuvasti esillä oleva viihdyttäjä?. Yle. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/08/02/sosiaalinen-media-ja-musiikkibisnes-pitaako-artistin-nykyaan-olla-seka-muusikko>. 18.5.2023.
- Kopiraittila. 2024. Teosten käyttö – Kuvaaminen. <https://kopiraittila.fi/teosten-kaytto/kuvien-kaytto/valokuvien-ottaminen/>. 4.4.2024.
- Kuvasto. 2023. Tekijänoikeus. <https://kuvasto.fi/kuvaoikeuksien-abc/>. 9.5.2023.

- Landwer-Johan, K. 2024. What Makes A Good Photograph? – Five Key Elements. Kevinlj.com. <https://www.kevinlj.com/essential-qualities-of-a-good-photograph/>. 23.3.2024.
- Lattu, K. 2024. Näin poistat kuvasta kohinaa Lightroomin uudella tekoälytyökalulla – testissä Lightroom Denoise. Kamerakoulu. <https://kamerakoulu.fi/nain-poistat-kuvasta-kohinaa-lightroomin-udella-tekoalytyokalulla-testissa-lightroom-denoise>. 5.4.2024.
- Lehtinen, K. & Vilén, P. 2012. Kamoon! Rock- ja festarikuvauus. Jyväskylä: Docendo.
- Lehtinen, T. 2019. Valo Haltuun – Aloittelijan ohjeet kuvien valaisuun. Mainostoimisto Luma. <https://mainostoimistoluma.fi/blogi/aloittelijan-ohjeet-kuvien-valaisuun/>. 26.2.2024.
- Leskelä, J. 2009. Tilannekuvauksen opas: amatööristä akrobaatiksi. Jyväskylä: Docendo.
- Lightroom. 2024. <https://lightroom.adobe.com/>. 3.3.2024.
- Live Nation. 2024. Tapahtumassa kuvaaminen / kamerakäytäntö. <https://help.livenation.fi/hc/fi/articles/12602569745297-Tapahtumassa-kuvaaminen-kamerak%C3%A4yt%C3%A4nt%C3%B6>. 23.3.2024.
- Maître, H. 2015. From Photon to Pixel: The Digital Camera Handbook. USA: John Wiley & Sons. Ebook Central. 14.3.2024.
- Maître, H. 2017. From Photon to Pixel: The Digital Camera Handbook. USA: John Wiley & Sons. Ebook Central. 4.4.2024.
- Mclin, K. 2020. ISO: It's Not What You Think. Outdoor Photography School. <https://www.outdoorphotographyschool.com/iso-its-not-what-you-think/>. 14.3.2024.
- Moss, R. 2022. Okay, But Why Is Everyone Posting Blurry AF Instagram Photos Now?. Huffington Post. https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/why-is-everyone-posting-blurry-instagram-photos_uk_622f17f2e4b0317d0a3353ba. 23.3.2024.
- Mäenpää, J. 2008. Muokkausta ja manipulaatiota. Digitaalisen kuvankäsittelyn rajat suomalaisissa sanoma- ja aikakauslehdissä. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7289-3>. 27.5.2023.
- Nikon. 2024. Exposure Mode: Mode S (Shutter-Priority Auto). https://www.europe-nikon.com/microsites/digitutors/en_EU/d610/functions/shootingmode_s_s.html. 14.3.2024.
- Paterson, J. 2024. Vapautta luovuutesi: abstraktien muotokuvien ottaminen. Canon. <https://www.canon.fi/get-inspired/tips-and-techniques/abstract-portrait-photography/>. 20.2.2024.
- Pesola, M. & Rehbinder, M. 2019. Käytännön opas valokuvaajan tekijänoikeudesta. Suomen Journalistiliitto & FinnFoto. <https://journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/2019/06/Ka%CC%88yta%CC%88no%CC%88n-opas-valokuvaajan-tekija%CC%88noikeudesta-200519.pdf>. 8.5.2023.
- Pesonen, P. 2019. Valokuvan lait: missä saa kuvata ja mitä julkaista? Helsinki: Edita.
- Pietiläinen, O. 2018. Tähtiesiintyjät kieltävät kuvaamisen jopa yleisöltä. Yle. <https://yle.fi/a/3-10349423>. 24.3.2024.
- Pinterest. 2024. <https://fi.pinterest.com/>. 17.3.2024.
- Potka, P. 2004. Mainoskuvaus digikameralla. Docendo: Jyväskylä.

- Punkari, P. 2013. Digikamerakoulu. Docendo: Jyväskylä.
- Punkari, P. 2018. Kaikki kuvaa – Parempia valokuvia ja videoita. Docendo: Jyväskylä.
- Pylkkö, M. 2017. Valokuvauksen perusteet. Docendo: Jyväskylä.
- Rajala. 2024a. Valokuvauksen perusteet - ISO-herkkyys. Rajala Pro Shop. <https://asiakaspalvelu.rajalacamera.fi/hc/fi/articles/7544178795665-Valokuvauksen-perusteet-ISO-herkkyys>. 23.3.2024.
- Rajala. 2024b. Valokuvauksen perusteet – Suljinaika. Rajala Pro Shop. <https://asiakaspalvelu.rajalacamera.fi/hc/fi/articles/7490323272209-Valokuvauksen-perusteet-Suljinaika>. 23.3.2024.
- Ramirez, J. 2022. Sharpen your photos. Creative Cloud. <https://creativecloud.adobe.com/en-IE/learn/lightroom-cc/web/sharpen-photos>. 2.3.2024.
- Rasmussen, R. 2023. Näin analysoit lehtikuvia. Digikuva. <https://digi-kuva.fi/valokuvaus/nain-analysoit-lehtikuvia#nyhedsfoto>. 23.3.2024.
- Rich, K. 2014. Don't Photoshop Lorde's Acne, Says Lorde. Vanity Fair. <https://www.vanityfair.com/hollywood/2014/04/lorde-photoshop-acne>. 24.3.2024.
- Rinne, O. 2012. Järkkärikuvaajan käsikirja. Docendo: Jyväskylä.
- Rockfest. 2024. Turvallisuus - Kielletyt esineet ja asiat. <https://rockfest.fi/info/turvallisuus/>. 24.3.2024.
- Rubin, M. 2022. The Decisive Moment: What Henri Cartier-Bresson Actually Meant. Petapixel. <https://petapixel.com/the-decisive-moment/>. 15.3.2024.
- Schewe, J. 2013. Raw-kuvankäsittely: Lightroom, Camera Raw & Photoshop. Jyväskylä: Docendo.
- Suomen perustuslaki 731/1999.
- Suomen rikoslaki 531/2000.
- Tanner, A. 2024a. Histogrammin käyttäminen Lightroomissa. Kamerakoulu. <https://kamerakoulu.fi/histogrammin-kayttaminen-lightroomissa>. 18.2.2024.
- Tanner, A. 2024b. Valokuvan värimäärittely Lightroomissa: Näin toimii Color Grading -työkalu. Kamerakoulu. <https://kamerakoulu.fi/lightroom-color-grading>. 5.4.2024.
- Tekijänoikeuslaki 404/1961.
- Trant, C. 2022. Näin valitset oikean valonmittausmenetelmän kamerasta. Digikuva. <https://digi-kuva.fi/valokuvauslaitteet/kuvausvalot/valitse-kamerasta-sopiva-valonmittausmenetelma#matriisimittaus>. 25.5.2023.
- Vatanen, P. 2016. Keikoilla kuvaaminen on "räjähtänyt käsiin" – tekijänoikeusasioissa vielä avoimia kysymyksiä. Yle. <https://yle.fi/a/3-8720774>. 23.3.2024.
- Verzosa, C. 2024. 7 ways to achieve a beautiful bokeh effect in your photos (with stunning examples). Canva. <https://www.canva.com/learn/7-ways-achieve-beautiful-bokeh-effect-photos-stunning-examples/>. 16.3.2024.
- Vestergaard, J. 2019. 3 tapaa löytää oikea valkotasapaino. Digikuva. <https://digi-kuva.fi/valokuvaustekniikka/valkotasapaino/3-tapaa-loytaa-oikea-valkotasapaino>. 16.3.2024.
- Winter, S. 2021. Tätä tarkoittaa kultainen leikkaus. Digikuva.